

FYLKESMANNEN I NORDLAND

MILJØVERNDELINGEN

Adresse: Moloveien 10, 8000 BODØ

Telefon: 081-31500

Telefax: 081-20977

	<u>Rapport nr.:</u> 6/90
<u>Rapportens tittel:</u> FORVALTNINGSPLAN FOR DE VERNA OMRÅDENE I SALT FJELLET.	<u>Dato:</u> 31. 12. 90
	<u>Fagområde:</u> Forvaltning av områder vernet etter naturvern- loven.
<u>Forfattere:</u> Hedvig Pedersen & Ansgar Aandahl	<u>Kommuner:</u> Beiarn, Meløy, Rana, Rødøy, Saltdal & Skjerstad.
<u>Kort sammendrag av rapporten:</u> Forvaltningsplanen er et ledd i vernemyndighetenes oppfølging av intensjonene med opprettelsen av verneområdene. Planen fortolker verneforskriften og tar mere detaljert stilling til ulike brukerinteresser og -problemer og skisserer løsninger, tar standpunkt til dispensasjonspraksis innen ulike soner av området, tar standpunkt til tilretteleggingstiltak for friluftslivet, skisserer informasjonstiltak, delegering av myndighet og oppgaver til Statens skoger og Fjelltjenesten, m.m. Planen er en veileder for eiere, brukere og forvaltere av de verna områdene i Saltfjell-Svartisområdet.	

Emneord:

1. forvaltn.plan
2. verna områder
- 3.
- 4.
- 5.

Ansvarlig sign.:

FORORD

Fylkesmannen i Nordland legger herved fram en **forvaltningsplan** for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Storlia naturreservat, Semska-Stødi naturreservat, Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde.

Fylkesmannen oppnevnte en faglig arbeidsgruppe til å utarbeide et planutkast og arbeidet ble oppstartet i mars 1990. Arbeidsgruppa har bestått av representanter fra Statens skoger, Salten forvaltning (Erling Gartland/Odd Vestgård), Staten skoger, Helgeland forvaltning (Wenche Hjelmseth), Nordland Fylkeskommune, kultur- og fritidsavdelingen (Knut Fossum) og Fylkesmannen i Nordland, miljøvern avdelingen (Ansgar Aandahl, Anne-Britt Leifseth og Hedvig Pedersen).

Engasjert konsulent Hedvig Pedersen har vært arbeidsgruppas sekretær og utført det løpende arbeid. Naturforvalter Ansgar Aandahl har hatt det faglige ansvar for arbeidet.

Arbeidsgruppa har gjennomført en omfattende møteserie med berørte kommuner, reindriftsutøvere, enkelte grunneiere og med bruker- og interesseorganisasjoner, og derigjennom fått fram synspunkter og fått drøftet problemer. Et planforslag har vært på en omfattende høring hos berørte parter, og høringsuttalelsene er gjennomdrøftet i nye arbeidsmøter.

Arbeidsgruppas tilrådninger har med to unntak (s.20 og s.33) vært enstemmige, og fylkesmannen har gitt sin tilslutning til disse tilrådingene. Forvaltningsplanens tilrådninger er derfor å betrakte som gjeldende retningslinjer både for forvaltnings- organene og for eierne og brukerne av de verna områdene innen Saltfjell-Svartisenområdet.

Planen tar bl.a opp problemstillinger vedrørende fortolkning og praktisering av verneforskriftene, og aktuelle tilretteleggings- og informasjonstiltak. Planen kan rulleres dersom vesentlig endrede behov eller forutsetninger gjør dette nødvendig.

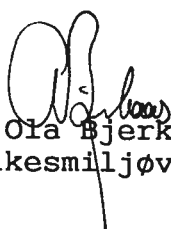
En rekke forhold som er tatt opp fra berørte parter hører imidlertid hjemme i den kommende erstatningsprosessen.

Uttalepartene og arbeidsgruppa takkes for sine bidrag og for godt samarbeide.

Bodø, februar 1991

Odd With

Ola Bjerkaas
fylkesmiljøvern sjef

SAMMENDRAG / OPPSUMMERING

Bakgrunn

Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat ble vedtatt vernet ved kongelig resolusjon 8. september 1989. Tilsammen utgjør disse områdene ca 2770 km², og har verneverdier som er blant de ypperste i landet. Det skyldes i første rekke den store variasjonsbredden i naturen, at deler av områdene er uberørt av tekniske inngrep, og at de omfatter så store arealer. Områdene benyttes mye i friluft- og rekreasjons-sammenheng, og reindriftsnæringen er etablert i området. En har mange samiske- og andre kulturminner i Saltfjellet. De verna områdene ligger i hovedsak på statens grunn, men en har noe privat grunn i nasjonalparken, Gåsvatnan landskapsvernområde og i Storlia naturreservat.

Det er mange interesser knyttet til bruken av de verna områdene i Saltfjellet, og det er derfor viktig med en avveining mellom de ulike brukerinteresser og naturforekomstene og verdigrunlaget i området.

Forvaltningsplanen er vernemyndighetens plan for oppfølging av intensjonene med opprettelsen av verneområdene, og inneholder nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsels- og tilretteleggingstiltak, informasjonstiltak, dispensasjonspraksis m.m.

Soneinndeling

En har funnet det hensiktsmessig å dele de verna områdene inn i soner ut fra det bruksmønsteret en har i dag, sett i forhold til de verneverdier som finnes i området:

Sone A: Omfatter landskapsvernområdene samt Brundalen i nasjonalparken. Der kan det tillates noe tilrettelegging og noe motorisert aktivitet. Den østlige delen av Saltfjellet landskapsvernområde er unntatt, og lagt til sone C.

Sone B: Omfatter de østlige delene av nasjonalparken. Det kan tillates en mild form for tilrettelegging. Motorisert ferdsel reduseres til et minimum.

Sone C: Omfatter de sentrale- og vestlige delene av nasjonalparken og de østlige delene av Saltfjellet landskapsvernområde. Det tillates normalt ikke tilrettelegging eller motorisert aktivitet.

Vern av naturmiljøet er overordnet for alle sonene.

Forvaltningspraksis

De ulike forvaltningsoppgavene knytter seg til forskjellige interesser. Reindriftnæringas ønsker om å opprettholde/videreutvikle en omfattende bruk av barmarkskjøretøy står i sterk kontrast til verneformålet. En har imidlertid kommet fram til en kompromissløsning, der reindriftsutøverne får benytte endel traseer i forbindelse med transport til faste innretninger samt i forbindelse med samling for merking og slakting. En slik tillatelse vil bli svært tidsbegrenset, og gjelde for en uke i juli samt ca. 3 dager i september. Når det gjelder grunneiernes interesser/landbruksnæring kan det tillates bl.a. avvirking av de granplantefelt som står innenfor de verna område, samt vedlikehold av utmarksgjerder der dette er nødvendig. Det kan også tillates motorisert transport i forbindelse med næringsutøvelsen.

En stiller seg positiv til ulike lette tilretteleggingstiltak for friluftsliv, inkludert fiskekultivering, i sone A og B. Det kan også tillates bygging av enkelte nye husvære som er tilgjengelig for allmennheten. Uttak av ved til de eksisterende hyttene i området kan i en del tilfeller tillates etter anvisning fra forvaltningsmyndigheten, og det vil i så fall kun bli tillatt å drive sommerhogst av bjørketrevirke.

En stiller seg positiv til restaurering av kulturminner. Dette må imidlertid skje i samråd med kulturvernmyndighetene og forvaltningsmyndighetene.

Det er et mål å redusere den motoriserte ferdselen til et minimum. Det kan likevel gis tillatelse til visse formål, primært i sone A. Dette gjelder spesielt tidligere praktisert motorisert ferdsel i forbindelse med de turistbedriftene som ligger i tilknytning til Saltfjellet landskapsvernområde, samt tidligere etablerte arrangement i regi av Saltdal videregående skole og Vensmoen sentralinstitusjon. Det tillates imidlertid ingen ny motorisert aktivitet i de verna områdene. Nødvendig transport til hyttene i området skal skje på vinterføre med snøscooter. Til private hytter kan det tillates bruk av snøscooter inntil fire turer i månedene mars og april.

I forbindelse med elgjakt kan det tillates bruk av helikopter for å frakte elgslakt ut av området. Kløvhest kan også benyttes til dette formålet.

Andre oppgaver i forvaltningen av verneområdene i Saltfjellet er forskning, overvåkning og informasjon. Det finnes flere sjeldne og sårbare plante- og dyrearter i Saltfjellet og det bør drives forskning både på enkeltarter, vegetasjon og i forbindelse med referanseundersøkelser til bruk i mer generell miljøovervåkning.

Informasjon er viktig for å skape allmenn forståelse for vern av naturmiljøet. En ønsker også å informere om de vernebestemmelsene som gjelder for nasjonalparken, landskapsvernområdene og naturreservatene.

Informasjon bør være tilgjengelig både ved innfallsporter til verneområdene og ved lokale turistbedrifter og foreningshytter. Informasjon skal også massedistribueres til enkelte lokale målgrupper.

Forvaltningen av verneområdene innebærer en rekke arbeidsoppgaver/forvaltningsoppgaver. De større og prinsipielle avgjørelser vil bli tatt av fylkesmannen, og mer kurante avgjørelser/dispensasjoner vil bli delegert til Statens skoger ved de aktuelle forvaltningskontorer. Praktiske arbeidsoppgaver i tilknytning til utøvende forvaltning i verneområdene vil utføres av Fjelltjenesten. Fjelltjenesten er en samarbeidsordning mellom fylkesmannens miljøvern avdeling og Statens skoger, for utøvelse av praktiske arbeidsoppgaver i felt.

INNHOOLD

	<u>Side</u>
1. INNLEDNING.....	7
2. PLANOMRÅDE / BAKGRUNN.....	7
2.1 Naturforhold og kulturhistorie i Saltfjellet - Svartisen.....	7
2.1.1 Geologi og landformer.....	7
2.1.2 Klima.....	8
2.1.3 Vann, vassdrag, fisk.....	9
2.1.4 Vegetasjon.....	9
2.1.5 Fugle- og dyreliv.....	9
2.1.6 Kulturhistorie.....	10
2.2 Dagens bruk av området.....	11
2.2.1 Friluftsliv og rekreasjon.....	11
2.2.2 Reindrifft.....	12
2.2.3 Landbruk.....	13
2.2.4 Reiseliv/turisme.....	13
2.2.5 Forskning og undervisning.....	14
2.2.6 Forsvarets virksomhet.....	14
3. HOVEDSTRATEGI.....	15
3.1 Formålet med vern og målsettinger for naturforvaltninga.....	15
3.2 Soneinndeling.....	16
4. PRAKTISERING AV VERNEBESTEMMELSENE I FORHOLD TIL AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER.....	17
4.1 Reindrifft.....	17
4.1.1 Motorisert ferdsel.....	17
4.1.2 Reindrifftsanlegg/ -bygninger.....	20
4.2 Landbruk.....	21
4.2.1 Hogst.....	21
4.2.2 Transport i forbindelse med næringsutøvelse.....	25
4.2.3 Gjeterhytter og gjerder.....	26
4.2.4 Annen aktivitet i utmark.....	27
4.3 Reiselivsnæring.....	27
4.3.1 Motorisert transport for turistbedrifter....	27
4.3.2 Organisert virksomhet / turer m/veileder....	28
4.4 Friluftsliv og ferdsel.....	29
4.4.1 Merka stier og løyper.....	29
4.4.2 Bygging av bruer, klopplegging/kavling m.m..	30
4.4.3 Bruk av hest.....	31
4.4.4 Bygging av nye hytter/buer/naust, utvidelse av eksisterende bygninger.....	32

	<u>Side</u>
4.4.5 Turistforeningenes aktivitet.....	36
4.4.6 Private hytter.....	38
4.4.7 Ved til Statens skogers hytter og Bukkhaugstua	40
4.4.8 Ferdsl i grotter.....	40
4.4.9 Håndtering av søppel.....	41
4.5 Jakt og fiske.....	41
4.5.1 Fiskekultivering.....	41
4.5.2 Hundepøver.....	43
4.5.3 Ved til foreningshytter.....	43
4.5.4 Transport i forbindelse med jakt og fiske...	44
4.5.5 Fellingstillatelse på rovvilt.....	45
4.6 Kulturminner.....	46
4.6.1 Restaurering av kulturminner.....	46
4.6.2 Skjøtsel av kulturminner/-landskap.....	48
4.7 Forsvarets virksomhet.....	48
4.8 Skoler og institusjoner, idrettsarrangement...	49
4.8.1 Motorisert ferdsel i forhold til skoler og institusjoner.....	49
4.8.2 Organiserte turer i nasjonalparken.....	50
4.8.3 Idrettsarrangement.....	50
4.8.4 Ved til gapahuk i Tollådal.....	51
4.9 Forskning og overvåkning.....	51
4.10 Informasjon.....	52
4.11 Diverse.....	54
4.11.1 Motorisert ferdsel: forholdet til funksjonshemmede.....	54
4.11.2 Transport i forbindelse Røde Kors`aktivitet.	54
4.11.3 Transport i forbindelse med NVEs virksomhet.	56
4.11.4 Naturinngrep i Saltfjellet landskapsvernområde	57
5. FORVALTNING.....	59
5.1 De ulike forvaltningsorganer og Fjelltjenesten	59
5.1.1 Direktoratet for naturforvaltning.....	59
5.1.2 Fylkesmannen i Nordland.....	59
5.1.3 Statens skoger.....	59
5.1.4 Fjelltjenesten.....	59
5.2 Aktuelle arbeidsoppgaver og forvaltnings- funksjoner.....	60

Del A: Generell beskrivelse

1. INNLEDNING

Allerede i 1936 ble det lagt fram planer om nasjonalpark i Saltfjellet. Saltfjellet ble også foreslått som nasjonalpark i landsplan for nasjonalparker fra 1964.

Det har vært en lang prosess før vernevedtaket ble en realitet, men ved kongelig resolusjon av 8. september 1989 ble Saltfjellet-Svartisen vedtatt vernet som nasjonalpark. Samtidig ble det oppretta to landskapsvernområder: Saltfjellet landskapsvernområde og Gåsvatnan landskapsvernområde. Det ble også vedtatt vern av Storlia naturreservat. Bestemmelsene for Semska-Stødi naturreservat, vernet ved Kronprinsregentens resolusjon av 20. august 1976 ble samtidig revidert. Tilsammen utgjør disse områdene ca. 2770 km².

Nasjonalparken og de tiliggende verneområdene omfatter verneverdier som er blant de ypperste i landet. Det skyldes i første rekke den store variasjonsbredden i naturen, at deler av områdene er uberørt av tekniske inngrep, og at de omfatter så store arealer. Nasjonalparken danner grensen for en rekke plante- og dyrearters utbredelse nord-sør, og her møtes også østlige og vestlige arter. En har for første gang i fastlands-Norge et verneområde som strekker seg fra kysten i vest til grensen mot Sverige i øst.

2. PLANOMRÅDET / BAKGRUNN

2.1 NATURFORHOLD I SALTFJELLET-SVARTISEN

2.1.1 GEOLOGI OG LANDFORMER

Landformer

Karakteristisk for området er de store skiftningene i landformer i retning øst - vest. Høye, ville fjell, oppbrutt av fjorder, trange daler, breer og vann er typisk for de vestlige delene. Østover blir terrenget mer rolig med avrundede fjell, vide daler og stilleflytende elver.

Svartisens to hovedbreer dekker totalt 369 km² og er Nord-Skandinaviens største isbreer (1).

Berggrunnsgeologi

Granitt, glimmerskifer og kalkstein er de tre dominerende bergartene som danner det meste av berggrunnen i Saltfjellet - Svartisen. I kystregionen er det mest granitt og granittisk gneis foruten større partier med glimmerskifer. Fra Svartisen til øst for Bjøllådalen er det et mektig belte av glimmerskifer med opp til et par km breie lag av kalkstein. Herfra og inn mot svenskegrensa er det igjen granitt som preger det geologiske bildet.

Det finnes også forekomster av viktige mineraler innenfor det verna området.

De store mengdene med lettløslig kalkspatmarmor i Saltfjellet har resultert i at ca. 75 % av Norges kalksteinsgrotter ligger i tilknytning til Saltfjellet - Svartisen. To områder må spesielt framheves her; Jarbrudalen i Saltdal i forbindelse med elva Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elveløp og Glomdalen/Pikhågan i Rana (1).

Løsmasser

Særlig Lønsdalen og Bjøllådalen har store mengder med morene-/grusavsetninger.

Det meste av områdene i Lønsdalen sør for Kjemåvatnet/Viskis er dekket av morenemateriale. Særlig har østsiden av dalen, med Dypendalen og områdene langs Søreelva store kvartærgeologiske kvaliteter med former som bresjø- og breelvavsetninger, drumliner og eskere, randmorener, erosjonsrenner og breelvdeltaer. Lønsdalsfeltet med Dypendalen inngår i Miljøverndepartementets landsoversikt over geologisk verneverdige områder (1).

2.1.2 KLIMA

Store variasjoner i landformene i Saltfjellet - Svartisen gjør at klimaet også varierer sterkt over relativt korte avstander. Fuktige vinder som møter de mektige tindefjellene innerst i fjordene og rundt Svartisen, fører til store nedbørsmengder. På le-siden lenger øst blir klimaet gradvis tørrere. I vest er vintrene stort sett milde og somrene kjølige. Østover avtar havets innvirkning og vi får et typisk innlandsklima med kalde vintre og forholdsvis varme somre (1).

2.1.3 VANN, VASSDRAG, FISK

Området inneholder et bredt spekter av ulike typer elver og vatn. I deler av området er det attraktive fiskebestander, noe som har gitt grunnlag for et godt sportsfiske (Bjøllåvatna, Bjøllådalen-Tespdalen-Stormdalen, Kjemåvatn-Lønselva-Viskis). I mange av disse vatna har det vært drevet kultivering i form av fiskeutsetting, med bakgrunn i biologisk vurdering (Gåsvatnområdet, Øvre Tespdalen). Dette har vært nødvendig pga manglende muligheter for naturlig rekruttering. I andre deler av området er det vatn som gir dårlig grunnlag for fiskeproduksjon, eller ikke levelige forhold for fisk i det hele tatt. I vatnene i området er det kun to fiskearter, ørret og røye.

2.1.4 VEGETASJON

Plantedekket i området kan grovt sett deles i tre: lauvskog, barskog og høyfjell. Barskogen utgjøres av furu- eller granskog.

Den vesteuropeiske grana har sin nordligste utpost som skogdannende tre i Storlia naturreservat. Barskogsbeltet når i Saltfjellet opp til 300-400 m. Det overveiende største arealet lauvskog domineres av vanlig bjørk, og det finnes flere forskjellige utforminger av bjørkeskogen, noen særdeles frodige. Bjørkeskogsbeltet når til skoggrensa på 500-700 m.

Den kalkrike berggrunnen er en viktig årsak til det rike plantelivet i store deler av Saltfjellet. Mange sjeldne og kravfulle planter har mange og store forekomster. Enkelte vanligvis eksklusive vegetasjonstyper som reinrosehei har stor utbredelse.

Av de rene fjellplantene finnes det ca. 150 arter i Saltfjellområdet. De fleste av disse forekommer i hele den skandinaviske fjellkjeden og har små krav til jordsmonnet, f.eks issoleie. Ca. 30 av artene finnes foruten i Nord-Norge også isolert i sentrale sørlige fjellstrøk, f.eks lapprose og fjelltettegras. De resterende titalls artene finnes ikke sør for Nordkalotten og har ofte sin sørgrense i Saltfjellområdet, f.eks kantlyng og lodnemyrklegg (2).

Stormdalen, med store areal lågurt og høgstaudebjørkeskog regnes blant Norges rikeste fjelldaler med ca. 250 registrerte høyere plantearter (1).

2.1.5 FUGLE- OG DYRELIV

Foruten de undersøkelserne som er gjort over forekomster av dyr og fugler i Saltfjellet, foreligger det en del spredte observasjoner gjort av ansatte i Statens skoger, ansatte ved fylkesmannens miljøvernnavdeling samt av spesielt naturinteresserte amatører.

Ved de ornitologiske undersøkelser som ble gjort i forbindelse med utbyggingssaken, ble det i Saltfjellområdet registrert 121 fuglearter. Av disse ble 49 arter konstatert hekkende, mens 14 arter etter all sannsynlighet hekker (3). Blant disse er det flere arter som krever spesiell hensyntagen, da de kan være følsomme for menneskelige forstyrrelser; hekkeplasser til smålom, storlom, kongeørn, jaktfalk, snøugle og hubro, samt spillplasser til dobbeltbekkasin, brushane og hønsefugler.

Enkelte områder utmerker seg som spesielt viktige for fuglelivet. Stormdalen, Tespdalen, Storlia og Bjøllådalen er viktige hekkeområder for spurvefugler. De viktigste områdene for våtmarksfugler er Riebivaggi, Krukkimyra, Semska-Stødi og Harodalen med Kvitbergvatnet (3). De store dalførene både på nord- og sørsiden av fjellet er viktige produksjons- og overvintringsområder for lirype (4). Storfugl og orrfugl forekommer i de lavereliggende delene av verneområdene.

Av de store rovdyra forekommer faste bestander av jerv og gaupe, mens bjørn og ulv kan forekomme som streifdyr (4). Av hjortevilt er det først og fremst elgen som må nevnes, men rådyr kan påtreffes. Det er flere trekkveier for elg innen området. Både nord-sør-, og øst-vest-trekk skjer gjennom de sentrale dalførene i Saltfjellområdet. Området har viktige funksjoner for elgen gjennom hele året, og spesielt vinter og vår er sårbare perioder (5).

Det er tildels svært usikre opplysninger om fjellrevforekomstene innen Saltfjellet, men det er kjente hilokaliteter både på øst- og vestsiden av E6 (6). Med de store løsmasseforekomstene som finnes innen verneområdene er utvalget av mulige yngleplasser stort.

2.1.6 KULTURHISTORIE

Mennesker har ferdes i og utnyttet det meste av Saltfjellområdet gjennom århundrer. Samene var de første som drev jakt og fangst i området. Samiske kulturminner representerer en unik samling helt tilbake til ca. år 800 e.kr (2). Det er funnet flere tufter, sannsynligvis av samme type som de svenske såkalte stallotomtene.

Rein har sannsynligvis holdt til i Saltfjellet gjennom det aller meste av den ca. 9000 år lange etteristiden (1). Fra 1600-årene begynte samer å utnytte Saltfjellet som sommerbeite for rein. Lønsdalsområdet samt området Bjøllådalen-Gila-Stormdalen over til Blakkådalen var et hovedområde for denne driften.

Fra denne aktiviteten finnes det en rekke verdifulle kulturminner i form av teltplasser, hellere hvor reingjetere overnattet regelmessig, forrådsammer og stabbur, samiske offersteiner og annet.

De mest verdifulle samlingene av objekter fra denne aktiviteten finnes i Lønsdalen, Bjøllådalen, Tollådalen-Riebivaggi, Tverrådalen i Beiarn og i Stormdalens indre deler (1).

I 1600-årene etablerte bondekulturen seg i Saltfjellets dalfører. En kan se spor etter flere gamle ferdselsveier over fjellet, bl.a den gamle ferdselvegen mellom Rana og Salten som først og fremst fulgte traseen fra Bjøllånes opp Tespdalen over Lappflytterskaret, opp Bjøllådalen og videre fra Nordre Bjøllåvatn til Berghulnes gård øverst i Saltdal. Denne traseen ble også fulgt og forbedret av televerket da linjebygging langs denne ruta startet i 1867. Det ble da bygd noen steinhus som etterhvert ble skiftet ut med tømmerhytter. Flere av disse er i dag i bruk som turistforeningshytter. En har også spor etter ferdsel i Blakkådalen-Beiardalen og i Stormdalen-Tollådal. Bureisinga i fjelldalene og ferdselen, sammen med televerkets anlegg og drift av telegraflinje over fjellet, har gitt mange minnesmerker som i dag vurderes som verdifulle kulturminner (2).

2.2 DAGENS BRUK AV OMRÅDET

2.2.1 FRILUFTSLIV OG REKREASJON

Brukergrupper

Lokalbefolkningen og folk fra omliggende tettsteder er største brukergruppe i Saltfjellet-Svartisen. Langturområdene brukes imidlertid også av folk fra andre landsdeler og utlandet. Relativt gode vegforbindelser, E6 og jernbanen åpner området for dags- og helgeutfart fra større sentra som Mo i Rana, Rognan, Fauske og Bodø, og gjør området lettere tilgjengelig for langveisfarende. Også fiskere og jegere benytter Saltfjellområdet, og det drives både småvilt- og storviltjakt innenfor de verna områdene.

Dagsturer / langturer

Det meste av Saltfjellets farbare ytterkanter blir benyttet til dagsturer såvel sommer som vinter. Dagsturer og flerdagsturer kan legges opp etter merka turstier. Mange av de gamle ferdselveiene mellom bygdene sør og nord for Saltfjellet og mellom kysten og innlandet er i dag slike tur-ruter. For langturer/flerdagsturer er det de østlige dalfører og områdene i de nord-østlige deler av Saltfjellet som egner seg best, og som er mest benyttet (1). Her har en det mest konsentrerte nettet av merka turstier og hytter for overnatting.

Innfallsporter

Det er mange benyttede innfallsporter til Saltfjell-Svartisenområdet: Bjøllånes i midtre del av Dunderlandsdalen, hvorfra turer kan legges innover Stormdalen, Tespdalen og Bjøllådalen. Videre er Bolna, Stødi, Semska, Lønsdal og Tretnes viktige innfallsporter. For inngang til de nordlige områdene rundt Kvitbergvatnet og Gåsvatnan benyttes Jarbrudalen fra Russånes i Saltdal, Sjørdalen i Skjerstad og Beiarfjellet mye. Også Beiardalen og Tollådalen brukes av mange som utgangspunkt. I sørvestlige deler brukes Fisktjønnmoen (til Glomdalen/Vesterdalen) og Stor-Rødvatnet (til Blakkådal og Rødvassdalen).

Turistforeningshytter

Rana turistforening og Bodø og Omegns turistforening har 7 hytter som er tilgjengelig for allmennheten innenfor de verna områdene. Hyttene er velutstyrte, men ingen av hyttene er betjent eller har proviant. De lokale jeger- og fiskerforeningene har også flere hytter i området. I tillegg finnes det gammer, buer og nedlagte gårdsbruk som kan nyttes til overnatting.

Private hytter

Antall private hytter innenfor det verna området har på grunn av byggeforbud ikke økt vesentlig gjennom de siste 20 årene, men en har hatt en omfattende utvidelse av eksisterende hytter.

Hyttene ligger stort sett konsentrert rundt Kvitbergvatnet og Gåsvatnan i Gåsvatnan landskapsvernområde samt Viskisvatna i Saltfjellet landskapsvernområde. Det finnes også enkelte hytter spredt i nasjonalparken bl.a i Hessihompan/Harodal.

Grotting, brevandring, fjellklatring

Med Svartisens relativt lette tilgjengelighet fra flere sider og med ca. 75 % av landets grotter konsentrert i Saltfjellområdet, er mulighetene for brevandring og grotting gode (1). Turistforeningene arrangerer hvert år brevandringskurs og det arrangeres felles grotteturer. Fjellene i vest egner seg også for fjellklatring.

2.2.2 REINDRIFT

Saltfjellet-Svartisenområdet rommer to reinbeitedistrikt (RBD); Hestmann/Strandtindene RBD som har sommerbeite i de sør-vestlige deler av nasjonalparken, og Dunderland/Harodal RBD som har helårsbeiter i de østlige og sentrale deler av de verna områdene.

Tilsammen har disse ca. 2600 rein i Saltfjellområdet på vinterbeite etter høstslaktingen.

Den svenske samebyen Semisjaur-Njarg sameby har konvensjonsområde øst for E6 i Saltfjellet landskapsvern-område, og benytter beite her i tidsrommet juli-august. I tillegg finnes det mellom 150-200 forvilla tamrein i Glommen-området etter avdøde samer (Bugge, S. pers.medd).

Områdene fra Junkerdalen-Viskis og sørover mot Bolna er viktige vinterbeiteområder som representerer minimumsfaktoren for reindriften på Saltfjellet. Stalloråggi-Riebivaggi og innover mot Tollådal regnes for å være de beste vårbeiteområdene, og områder der kalving finner sted (fra slutten av april til slutten av juni). En del rein trekker nordover mot Beiarfjellet. De sørlige deler av nasjonalparken (Gilaområdet, Stormdalen, Tespdalen, Blakkådalen) er de mest brukte sommerområdene, mens reinen trekker lenger øst ut på høsten.

De viktigste reindrifftsanleggene er samlet ved Semska i Lønsdal der slakting foregår. Det er planlagt et nytt slakteanlegg ved Sørrelva. I tilknytning til sommerområdene finnes det merkegjerdar i Tespdalen. Merkegjerdar finnes også ved Ljøsenhammeren og ved Lurfjellet. Kalvmerking finner sted i juli. Øvrige gjerdeanlegg finnes ved Jal'gesoaiivi, ved Austergilvatnet og ved Bolnatjørnene. Videre har reindriftnæringen 5 hytter i området.

2.2.3 LANDBRUK

I dalførene inn mot Saltfjell-Svartisområdet har det fra gammelt av foregått en del skogsdrift. Staten eier ca. 95 % av de verna områdene (7), men en del av de grunneierne som berøres har forholdsvis mye av sin utmark innenfor verneområdet.

Dette gjelder særlig områder i Rana (Storlia naturreservat, Rødvassdalen/Glomdalen) og Stabbursdalen i Beiarn kommune.

Deler av Saltfjellet benyttes også til saubeite.

2.2.4 REISELIV OG TURISME

Det finnes flere reiselivsbedrifter/overnattingssteder i nær tilknytning til de verna områdene i Saltfjellet, spesielt i Saltdal kommune.

Spesielt kan nevnes Nye Polarsirkelen Høyfjellshotell i Lønsdal, Junkerdal Turistsenter, Saltdal Turistsenter på Storjord og Graddis Fjellstue på Graddis.

Turistbedriftene har oppstillingsplass for campingvogner, og nærområdene rundt bedriftene er viktige utfartssteder, spesielt på sen vinteren.

På sørsiden av fjellet har Krokstrand kafe et tilbud med møtelokale og overnatting.

Ved Polarsirkelen er det bygget et nytt Polarsirkelsenter med restaurant, salg av nord-norske produkter, samt informasjon om landsdelen.

2.2.5 FORSKNING OG UNDERVISNING

Norsk Institutt for Jord- og Skogkartlegging anla sommeren - 90 et prøvefelt i Granneset innenfor nasjonalparken i forbindelse med et miljøovervåkingsprosjekt.

Rana viltnemnd har i samarbeid med fylkesmannen satt i gang et elgprosjekt. Vinteren 1989/90 ble det radiomerket 18 elg i Rana for å finne ut om dyrenes trekk gjennom året. Prosjektet har en tidsramme på 5 år.

Norges Vassdrags- og Energiverk har flere hydrologiske målestasjoner innenfor de verna områdene: Bjørnfoss (Blakkåga), Bogvatn, Bredek (Stormdalsåga), S. Bjøllåvatnet (Bjøllåga - 2 stasjoner), Kjemåvatnet (Kjemåga), Tollåga, Jarbrufjell (Russåga). Resultatene benyttes i forskningsøymed. Det drives også registreringer på Svartisen.

Når det gjelder undervisning, har enkelte skoleklasser lagt turer inn i de verna områdene. Lønsstua er ofte benyttet som utgangspunkt.

2.2.6 FORSVARETS VIRKSOMHET

Forsvaret har hatt en del aktivitet innenfor de områdene som er vernet. Bodø hovedflystasjon har hatt årlig vinterøvelse i Gåsvatnområdet og på Lønsdal i Saltfjellet landskapsvern-område. Denne øvelsen er imidlertid flyttet ut fra de verna områdene. Det foregår lovlig lavtflygning med jagerfly over området. Aktiviteten vil trolig fortsette, men forvaltningsmyndigheten vil forsøke å påvirke forsvaret til å begrense omfanget i yngle- og hekketiden.

I januar/februar har det de senere år vært avholdt vinterøvelser for nederlandske soldater i Lønsdalsområdet, innenfor Saltfjellet landskapsvern-område.

Heimevernet har avholdt øvelser i de nå verna områdene. Antall øvingsuker har vært ca. 4-5 pr. år, fordelt på sommer og vinter. Det har foregått skarpskytting, og snøscootere har vært benyttet. Øvelsene har vært avholdt i området Øvre Tollådal-Nordre Bjøllåvatn-Harodal-Kvitbergvatnet-Røkland.

Del B: Forvaltningsplan

3. HOVEDSTRATEGI

3.1 FORMÅLET MED VERN OG MÅLSETTINGER FOR NATURFORVALTNINGA

I ny landsplan for nasjonalparker, NOU 1986:13 er det vist at det har foregått en kraftig reduksjon i det totale areal av urørte naturområder i Norge i tiden 1900-1980. Uberørt natur er viktig å beskytte for:

- * å bevare et representativt utvalg av områder med deres naturlige biologiske mangfold.
- * å gi truede og sårbare eller av andre grunner verneverdige arter av dyr og planter store nok områder til å overleve.
- * å gi grunnlag for rekreasjon i urørt natur.
- * å gi kommende generasjoner muligheten til å prioritere arealbruk ut fra hva de synes er viktig.

Formålet med Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark er i følge verneforskriften tredelt:

- * å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull.
- * I tillegg skal nasjonalparken sammen med Gåsvatnan og Saltfjellet landskapsvernområder og Storlia naturreservat bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.
- * Formålet er videre å gi allmennheten muligheten til naturopplevelse i området.

Det er fylkesmannen som er tillagt forvaltningen av vernebestemmelsene for de verna områdene i Saltfjellet. Alle skrevne regelverk vil imidlertid være gjenstand for ulike fortolkninger, og det er derfor behov for presiseringer og utdypninger, slik at en forvaltningspraksis ikke blir tilfeldig eller personavhengig.

Forvaltningsplanen er vernemyndighetens plan for oppfølging av intensjonene med opprettelsen av verneområdene, og inneholder nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsels- og tilretteleggingstiltak, informasjonstiltak samt dispensasjonspraksis m.m.

Med en aktiv, planmessig forvaltning har en muligheten til å følge en strengere linje der strenghet er nødvendig, og en mykere linje der dette kan forsvares i forhold til formålet med vernet, graden av sårbar natur og andre forhold. Vern av naturmiljøet må fortsatt være overordnet for hele det verna området.

3.2 SONEINNDELING

Det knytter seg mange brukerinteresser til de verna områdene i Saltfjellet-Svartisen. Det har derfor vært viktig med en avveining mellom de ulike brukerinteresser og bevaring av naturforekomstene.

En har funnet det hensiktsmessig å dele området inn i ulike soner ut fra det brukermønsteret en har i dag, sett i forhold til de verneverdier som finnes i området. De ulike sonene gis ulike målsettinger med hensyn til forholdet mellom bruk og vern, men vern av naturmiljøet er for alle sonene det overordna målet. Både nasjonalparken og landskapsvernområdene omfattes av soneinndelingen. En har imidlertid valgt å holde naturreservatene utenfor, da vernereglene for disse er langt mer restriktive og spesielle enn for de øvrige områdene.

Sone A: Omfatter hele Gåsvatnan landskapsvernområde og Saltfjellet landskapsvernområde, med unntak av de østlige delene som er lite berørt. Sone A omfatter også Brundalen i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark.

Landskapsvernområde er i utgangspunktet en mildere verneform enn nasjonalpark, og det knytter seg mange interesser til disse områdene (hytter, hogst, transport, turistbedrifter, m.v). I denne sonen stilles friluftslivs-/ rekreasjonsinteressene tilnærmet på lik linje med naturverninteressene. En kan tillate noe mer tilrettelegging og aktivitet enn i sone B og C. Motorferdsel kan tillates til enkelte nødvendige formål.

Sone B: Omfatter de østlige delene av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Sone B grenser mot landskapsvernområdene i nord og øst, og inkluderer elvene Tollåga og Tespa i vest. Sonen har en funksjon for den mer kanaliserte del av friluftslivet, med vandreruter og hytter for allmennheten.

En kan tillate en mild form for tilrettelegging/aktivitet, men i utgangspunktet mindre omfattende enn i sone A. Motorisert transport reduseres til et absolutt minimum.

Sone C: Omfatter de sentrale og vestlige delene av nasjonalparken, med unntak av Brundalen, samt de østlige delene av Saltfjellet landskapsvernområde. Områdene er lite berørt av tekniske inngrep.

I sone C skal naturvern hensyn være klart dominerende i forhold til andre interesser. Det tillates normalt ikke noen form for inngrep eller motorisert aktivitet.

Soneinndeling er i første rekke et redskap for forvaltningsmyndigheten når ulike problemstillinger og dispensasjonssøknader dukker opp. Det bør over tid gjennomføres systematisk registrering for å finne ut om målene med sonene nås.

4 PRAKTISERING AV VERNEBESTEMMELSENE I FORHOLD TIL AKTUELLE PROBLEMSTILLINGER

4.1 REINDRIFT

4.1.1 MOTORISERT FERDSEL

Kjøring på snødekt mark

Verneforskriften inneholder direkte unntak fra forbudet mot motorisert ferdsel for nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre for utøvelse av reindrift.

Barmarkskjøring

Reindriftsutøverne i Saltfjellet har i de senere år benyttet motoriserte framkomstmidler også på barmark i forbindelse med reindriftsutøvelsen.

I alminnelighet kan en si at problemet med barmarkskjøringen er stort og økende i alle områder hvor det drives reindrift i dag og hvor terrenget gjør slik kjøring mulig. Problemet består i en stadig forringelse av naturgrunnlaget i form av markslitasje, forstyrrelse og støy. Sett i et større perspektiv vil en økende barmarkskjøring såvel innen næringen som innen befolkningen generelt kunne undergrave reindriften eget næringsgrunnlag. Det følger et ekstra ansvar for å ivareta naturens kvaliteter for ettertiden i et verneområde.

Den reindriften en har i Saltfjellet i dag har gjort seg avhengig av motoriserte kjøretøy. Dersom barmarkskjøring forbys, vil en i følge reindriftsutøverne redusere deres mulighet til å utøve næringen.

Vernereglene åpner ikke for noen form for motorisert ferdsel på barmark. Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid gi tillatelse til motorferdsel i nødvendige tilfeller innen nasjonalparken og annen motorferdsel i reindriften innen landskapsvernområdene. Reglene følger noenlunde samme norm som for andre nasjonalparker i landet.

Reindriftsutøverne og forvaltningsmyndigheten har vært i forhandlinger om omfanget av nødvendig transport på barmark. De norske reieneierne la den 14.03.90 fram en plan med sine ønsker/behov for bruk av motorkjøretøy på barmark. Planen var så omfattende at forvaltningsmyndigheten ikke kunne gå inn for en slik ordning. Etter flere møter og kontakt pr. brev, har en kommet fram til en overenskomst, der antall traseer er redusert i forhold til den omtalte planen, og omfanget av barmarkskjøringen er begrenset til å gjelde en uke i juli og 3 dager i september. Også den svenske Semisjaur-Njarg Sameby har konkretisert de traseer de anser som nødvendige å bruke ved barmarkstransport, og begrenset det tidsrommet det vil bli aktuelt å kjøre til en uke i juli og en uke i august.

TILRÅDNING:

Dunderland/Harodal Reinbeitedistrikt

Antall kjøretøyer

Reinbeitedistriktet bruker 2 stk. to-hjuls motorsykler samt 2 stk. fire-hjuls motorsykler. Alle kjøretøyene har breie dekk.

Aktuelt tidsrom for transport

- * En uke i juli ved samling av rein for kalvmerking.
- * Ca. tre dager i september ved samling av rein for slakt.
- * Sporadisk vakthold i august langs E6 fra Semska til Stokkalia for å forhindre trekk mot svenskegrensen.

Aktuelle kjøretraseer

1. Bjøllånes - Tespahytta.
2. Brøytetasjon (sør) på E6 - gjerdeanlegg v/ Bolnatjørnane.
3. Semska - Søndre Bjøllåvatn - til hytta øst for Stalloroggi.

4. Hytta øst for Stalloroggi - sørenden av Nordre Bjøllåvatn.
5. Petternes (øvre Tollådal) - hytte ved Stormdalscaeca.
6. Gjerdeanlegg v/ Bolnatjørnane - opp Raudfjelleldalen.
7. "Rundløype" fra Tesphytta - opp Vestergila til hytte ved stormdalscaeca. Videre øst til gjerdeanlegg ved Jal`gesoalvi - deretter sør til gjerdeanlegg ved Austergilvatnet - sør til Tespahytta.
8. Hytte ved Stormdalscaeca - sør, over Hedningfjella - til fjelltopp med høydepunkt 1044.
9. Fra Semska samløp med Lønselva, like nord for Sukkertoppen - nordvest mellom Semskaavatnan - til traseen møter trase 3.
10. Rundt nord- og vestsiden av Søndre Bjøllåvatn fra Bjøllågas innløp - opp til 800-m kurven - langs denne kurven sørover til traseen møter trase 3.
11. Gjerdeanlegg ved Jal`gesoalvi - rundt Stallogropvatn - hytta øst for Stalloroggi.
12. Hytta øst for Stalloroggi - over Storpåskfjellet - til Bjøllågas utløp fra Nordre Bjøllåvatn.
13. To traseer mellom Beiarfjellvegen og Nordre Bjøllåvatn, gjennom Gåsvatnan landskapsvernområde.
14. Storpåsk - rundt Nordre Bjøllåvatn - til Bjøllågas innløp i Søndre Bjøllåvatn.

Traseene 1-5 er faste traseer, det vil si traseer som benyttes for å komme inn til faste anlegg/innretninger. Traseene 6-13 er traseer som benyttes mer sporadisk, ved samling av rein for merking eller slakting. Trase 14 benyttes kun dersom det ikke er mulig å krysse Bjøllåga ved nordenden av Søndre Bjøllåvatnet.

Kjøребehov

- * Trase 1-5 kan brukes for å komme inn i området og fram til gjeterhyttene, der samlingsarbeidet skal begynne. Motorbrensel, gjerdestrø og fersk proviant medbringes.
- * Trase 7, 8 og 11 kan brukes ved samling av rein for kalvmerking en uke i juli (2-3 dager for hver samling. Maks. to samlinger).
- * Trase 6, 9, 10, 12, 13 og 14 kan brukes 2-3 dager i september ved samling av rein for slakting ved Semska.

Semisjaur-Njarg Sameby

Antall kjøretøyer

Samebyen bruker 3 stk. motorsykler (av typen Big Wheel) med breie dekk.

Aktuelt tidsrom for transport

- * En uke i juli ved samling av rein for kalvmerking.
- * En uke i slutten av august ved flytting av rein fra norsk til svensk område.

Aktuelle kjøretraseer

1. Stødi - langs sørsiden av Svangsfjellet - langs sørenden av Svangstjørna - riksgrensen.
2. Stødi - nordøstover for å passere Straitasbakken - langs nordenden av Straitasjavri - riksgrensen.
3. Semska - langs sørenden av Storsteinelva, på sørsiden av Dypenfjellet og Gavacákka - riksgrensen.
4. Semska - langs vestsiden av Dypenfjellet - videre langs nordenden av fjellet - riksgrensen.

Vedrørende reindriftnas behov for barmarkskjøring er det gjennom forhandlinger vist betydelig imøtekommenhet fra begge sider og en er kommet fram til en overenskomst som kan legges til grunn for å gi en midlertidig dispensasjon. En forutsetning er at Fjelltjenesten blir orientert om når barmarkskjøringen ved samling for kalvmerking og slakt samt ved flytting av rein begynner og slutter. Dispensasjonen kan trekkes tilbake ved mislighold eller brutte forutsetninger.¹

4.4.2 REINDRIFTSANLEGG /-BYGNINGER

En har i dag flere reindriftshytter og -gammer innenfor de verna områdene i Saltfjellet. Likeså finnes det gjerdeanlegg og slakteanlegg for merking og slakting av rein (jfr. pkt.2.2.2).

Det kan i framtida bli behov for nye innretninger, midlertidige eller permanente, spesielt kan gjeterhytter bli aktuelt dersom gjeting av rein blir mer vanlig.

Vernebestemmelsene for nasjonalparken og landskapsvernområdene tillater nødvendig vedlikehold av eksisterende bygninger og reindriftnanlegg, og fylkesmannen kan gi tillatelse til anlegg og tiltak i reindriftnæringen. I landskapsvernområdene kan fylkesmannen i tillegg gi tillatelse til utvidelser og ombygging av eksisterende reindriftshytter og -gammer.

¹ Fylkeskommunens representant i arbeidsgruppa kan ikke anbefale at det tillates barmarkskjøring i verneområdene på Saltfjellet, hverken i reindriftnsammenheng eller til andre formål. Det vises i denne sammenheng til Fylkesutvalgets vedtak i sak 86/89 angående gjennomføringen av vern i Saltfjell/Svartisen.

TILRÅDNING:

Dersom det i framtida blir behov for nye anlegg/tiltak i reindriftsnæringen vil forvaltningsmyndigheten vurdere dette i forhold til formålet med vernet, og med utgangspunkt i den soneinndelingen som er foretatt.

Uttak av trevirke / vedforsyning

Reindriftshytter og -gammer har behov for årlig tilgang på ved.

Vernebestemmelsene for nasjonalparken gir anledning til bruk av brensel og trevirke i reindriften i henhold til reindriftslovens bestemmelser. Vernebestemmelsene for landskapsvernområdene har ikke en tilsvarende hjemmel, men fylkesmannen kan gi tillatelse til tiltak i reindriftsnæringen, samt til uttak av trevirke til brensel for hytter i området.

TILRÅDNING:

For å få en lik praksis i hele reinbeiteområdet, vil det kunne gis tillatelse til uttak av trevirke i reindriftnæringen i henhold til de samme bestemmelser som i nasjonalparken, også i landskapsvern-områdene (dvs. i henhold til reindriftslovens bestemmelser). Det skal drives sommerhogst, slik at trevirke som er nedlagt av ras eller vind i løpet av vinteren nyttiggjøres. Det tillates kun hogst av bjørketrevirke, og transport skal skje på vinteren, med snøscooter der det er behov for motorisert transport.

4.2 LANDBRUK**4.2.1 HOGST**

Det er et ønske fra de private grunneiere innenfor de verna områdene i Saltfjellet å drive hogst på egen grunn. Tradisjonell skogsdrift kan ikke tillates innenfor de verna områdene, og dette har enkelte plasser ført til interessemotsetninger, spesielt i Nordfjorden, i nedre deler av Røvassdalen, samt i Storlia naturreservat.

Ifølge vernereglene for landsskapsvernområdene kan skånsomt uttak av trevirke til eget bruk foregå på privat grunn uten spesiell tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Innenfor nasjonalparken derimot, må det søkes om tillatelse til dette formålet. Det samme gjelder for uttak av trevirke til brensel for private hytter i nasjonalparken og landskapsvernområdene. Til dette formålet må en også ha grunneiers tillatelse. Med "skånsomt uttak" menes plukkhogst. Flatehogst tillates ikke.

Vernebestemmelsene for Storlia naturreservat tillater avvirking av granplantefelt dersom dette skjer i forståelse med fylkesmannen.

TILRÅDNING:

Landskapsvernområdene

Som nevnt ovenfor kan skånsomt uttak av trevirke på privat grunn til eget bruk foregå uten spesiell tillatelse fra fylkesmannen. Når det gjelder uttak av trevirke for salg til f.eks hytter i området, vil dette kunne tillates etter søknad.

Nasjonalparken

Nasjonalparkens areal omfatter bare en liten andel bjørkeskog/lauvskog og en ennå mindre andel naturlig barskog. Naturlig skog representerer i seg selv en del av verneverdiene og har i tillegg viktige funksjoner for viltet og dets livsmiljø, for landskapsbildet og for friluftslivsbruken av områdene. I utgangspunktet er derfor vegetasjonen, inkludert skogen, vernet og et eventuelt ønske om et "skånsomt uttak av trevirke til grunneiers eget bruk", må fra søkers side være godt begrunnet.

Innenfor nasjonalparken er det et fåtall områder i privat eie med kjente hogstinteresser. En del mindre arealer av disse eiendommene er tilplantet med gran. De aktuelle plantefeltene er kommet med fordi andre verneverdier i nærheten og/eller arronderingsmessige forhold gjorde det ønskelig eller mest praktisk. Det er fra forvaltningsmyndighetenes side ønskelig at den plantede grana blir skjøttet og avvirket.

I følgende områder innen Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark har berørte private grunneiere til skogsmark tilkjennegitt hogstønsker:

*** Nordfjorden i Rødøy**

Det finnes ingen bosetning eller bygninger i verneområdet. Gårdene lengre ut i fjorden er fraflyttet og eierne har skog omkring disse til aktuell vedforsyning. Det er plantet en del gran i det ytre området.

Det kan tillates normal, forstmessig tynning og skjøtsel av gran og lauvtrær i eksisterende granplantefelter. Avvirking av plantet gran er ønskelig, men nyplanting er forbudt. Bygging av skogsvei/traktorvei i nasjonalparken tillates ikke. Vedhogst eller annet uttak av trevirke utenom plantefeltene tillates ikke.

*** Svartisdalen-Brundalen-Blakkåheifjellet**

Svartisdalen gård har ei bratt, men rik skogsli med blandingsskog innenfor nasjonalparken. Gården er delvis bebodd og har lettere tilgjengelig utenfor nasjonalparkens grenser.

I Brundalen er det glissen fjellbjørkeskog, og eneste bygning i dalen er ei privat hytte. Blakkåheifjellet er vanskelig tilgjengelig for hogst. Det kan tillates uttak av bjørketrevirke til brensel til eksisterende hytte i Brundalen. Trevirke kan tas i tilliggende skog, og det tillates kun sommerhogst. Ut over dette tillates ikke hogst i området.

*** Blakkådalen**

Dalføret er urskogspreget og tilnærmet uberørt. Det oppgis imidlertid å ha vært noe hogst i Storfjellbukta i begynnelsen av århundret, og det finnes en relativt nybygd skogsvei samt utført hogst inn til Tindbekken (mot nasjonalpark-grensen).

Det er betydelige verneverdier som er knyttet til barskogen i nedre deler av dalen og den utgjør et prioritert verneforslag i "Landsplan for vern av barskog". De berørte private grunneierne har skog utenfor nasjonalparken.

Det tillates ikke hogst innenfor nasjonalparken.

*** Røvassdalen**

En har innen nasjonalparken en tilnærmet uberørt blandingsskog av gran, furu og lauvskog innover dalen. En del større enkelttrær av furu skal være hogd for en del år tilbake. Det hevdes hogstinteresser i ei rik sørvendt lauvskogsli på dalens nordside. Lia er meget bratt, og gjør skogen vanskelig tilgjengelig for hogst. Grunneier har skogsarealer som for det meste består av granplantefelt utenfor nasjonalparken. Det finnes ei privat hytte i området.

Det tillates uttak av bjørketrevirke til brensel til eksisterende hytte i Røvassdalen. Trevirke tas i tilliggende skog, og det tillates kun sommerhogst. Utover dette tillates ikke hogst i området.

*** Stormdalsheia**

Den delen av utmarka til Stormdalsheigården som går inn i nasjonalparken har et visst innslag av plantet gran og noe plantet furu. Gården er fraflyttet og har forøvrig skog til vedforsyning lettere tilgjengelig.

Det tillates forstmessig tynning og skjøtsel av lauvtrær og gran i eksisterende granplantefelt. Avvirking av plantet gran anbefales, men nyplanting er forbudt. Bygging av skogsvei / traktorvei tillates ikke. Vedhogst eller annet uttak av trevirke utenom plantefelt tillates ikke.

*** Berghulnes-Tretnes-Langånes**

Eiendomsgrensa mellom staten og private er uavklart på deler av strekningen. Nasjonalparken omfatter noe høytliggende og spredt bjørkeskog med furuinnslag. På Matmålhaugen finnes en større forekomst av "kraggfuru" og "tørrgadd".

Noen få spredte og svært gamle spor etter hogst finnes. Den aktuelle skog innen nasjonalparken ligger så høyt at gjenveksten er liten og skogen må betraktes som verneskog mot fjellet. Slik skog bør i utgangspunktet ikke hogges.

Det tillates ikke hogst innenfor nasjonalparken.

*** Innerskogen-Ramskjeldalen**

Eiendomsgrensa mellom staten og private er uavklart. De indre delene av Innerskogen og Ramskjeldalen har fjellbjørkeskog, og beliggenhetsmessig må den betraktes som verneskog mot fjellet. Slik skog bør i utgangspunktet ikke hogges. Ramskjelgårdene har skogsarealer utenfor nasjonalparkens grenser.

Det tillates ikke hogst innenfor nasjonalparken.

*** Tollådalen**

Eiendomsgrensa mellom staten og private er uavklart i området Ramskjeltindan-Øvre Gamdalen. Nasjonalparken berører muligens privat grunn i det øvre fjellbjørkeskogsbandet i Gamdalen. Slik skog betraktes som verneskog mot fjellet, og bør i utgangspunktet ikke hogges.

Det tillates ikke hogst innenfor nasjonalparken.

Storlia naturreservat

I følge verneforskriften er avvirking av granplantefelt tillatt i forståelse med fylkesmannen som forvaltningsmyndighet. Det er fra forvaltningsmyndighetens side ønskelig at granplantefeltene blir avvirket, og det vil bli gitt tillatelse til ordinær forstmessig skjøtsel og tynning av lauvtrær og gran innen de granplantefelt som var etablert på vernetidspunktet.

Formuleringen "i forståelse med" betyr at forvaltningsmyndighetene i god tid forut skal orienteres om når og hvor skjøtsel og/eller avvirking ønskes utført. Forvaltningsmyndigheten skal ha mulighet til å sette vilkår for utøvelsen.

Det kan bli aktuelt å lage en skjøtelsesplan for Storlia naturreservat. Dette bør skje i samarbeid med grunneierne og skogbruksmyndigheten.

4.2.2 TRANSPORT I FORBINDELSE MED NÆRINGSUTØVELSE

En del grunneiere har signalisert at det i forbindelse med uttak av ved er det ønskelig å få fraktet denne på vinterføre ved hjelp av snøscooter. Andre transportbehov i forbindelse med næringsutøvelse, er utkjøring av saltslikkesteiner, bruk av småfly under ettersanking av sau, samt bruk av snøscooter ved oppsyn på privat grunn.

Vernebestemmelsene for landskapsvernområdene gir fylkesmannen anledning til å gi tillatelse til motorisert transport i forbindelse med næringsvirksomhet. I helt spesielle og nødvendige tilfeller kan motorisert transport også tillates innenfor nasjonalparken. Vernebestemmelsene for Storlia naturreservat tillater transport av tømmer fra avvirkede granplantefelt, når det skjer i forståelse med fylkesmannen.

TILRÅDNING:

Transport av ved kan i nasjonalparken og landskapsvernområdene tillates på vinterføre i tidsrommet mars-april for dem som har tillatelse til hogst på egen grunn. Om nødvendig kan det i tillegg tillates bruk av helikopter ved avvirking av granplantefelt.

I Storlia naturreservat kan det også tillates bruk av barmarkskjøretøy på eksisterende skogsveier i forbindelse med avvirking av granplantefelt.

Det kan i visse deler av de verna områdene (sone A og B) gis tillatelse til utkjøring av saltslikkesteiner på vinterføre i tidsrommet mars-april. Det gis kun en dispensasjon innenfor det samme området, og saueiere / sausankerlag må derfor gå sammen om søknad og samordne denne aktiviteten.

Det kan videre gis tillatelse til lavtflygning med småfly under ettersanking av sau.

Når det gjelder bruk av snøscooter for oppsyn på privat grunn, vil ikke dette kunne tillates innenfor et verna område.

4.2.3 GJETERHYTTER OG GJERDER

Nasjonalparken og landskapsvernområdene

Enkelte husdyreiere har på grunn av frykt for en økt rovviltbestand innenfor de verna områdene, fremmet ønske om å sette opp gjeterhytter innenfor disse områdene. Det er også ønsket om å sette opp nye gjerder.

Vernebestemmelsene gir ikke anledning til å sette opp gjeterhytter innenfor de verna områdene. Oppsetting av nye bygninger er i utgangspunktet forbudt. Fylkesmannen kan imidlertid gi tillatelse i spesielle tilfeller. Når det gjelder vedlikehold av gjerder og andre innretninger til bruk for beiting er dette tillatt.

TILRÅDNING:

Alt vilt, også rovvilt forvaltes og reguleres gjennom viltloven. Søknad om oppsetting av gjeterhytter bør vurderes dersom eventuell dokumenterbar økning av rovdyrbestanden med derav følgende skader på husdyr skulle bli et vesentlig problem.

Slik forholdene er pr. 1990 bør det ikke tillates oppsetting av nye gjeterhytter innenfor de verna områdene. En har fra før et godt utbygd nett av foreningshytter i Saltfjellet, som kan benyttes av almennheten. Disse hyttene burde kunne dekke det behovet gjeterne i området har for husvære.

Oppsetting av nye husdyr-/beitegjerder bør kunne tillates på privat grunn dersom dette er nødvendig.

Eventuelle transportbehov ved bygging av gjerder skal dekkes med snøscooter, og grunneierne kan etter søknad gis tillatelse til slik kjøring.

Storlia naturreservat

Fra grunneierhold har det vært tatt opp spørsmål om vedlikehold av eksisterende gjerder og ny gjerding.

Ifølge verneforskriften er tradisjonell utmarksbeiting tillatt, men ikke med geiter.

TILRÅDNING:

Når tradisjonell beiting er tillatt er det også rimelig at eksisterende utmarksgjerder kan vedlikeholdes såfremt dette kan gjøres uten barmarkstransport. Eventuelle transportbehov skal dekkes med snøscooter og grunneierne kan etter søknad gis tillatelse til slik kjøring for utbedring av eksisterende gjerder.

Tynningsvirke fra eksisterende granplantefelter kan nyttes som stolper, alternativt må stolper transporteres inn. Dersom det blir behov for oppsetting av nye utmarksgjerder, må tillatelse innhentes hos forvaltningsmyndighetene.

4.2.4 ANNEN AKTIVITET I UTMARK

Det er fremmet ønske fra grunneiere og andre om ulike tiltak i utmarka innenfor de verna områdene. Blant annet er det fremmet ønske om multekultivering i området mellom Stabbursdalen og Ramskjell. Det er videre et ønske om å demme opp enkelte vatn i Stabbursdalen (Gamåga) for fløting av ved. Grunneierne i Ramskjell ønsker også å sette opp gammer/telt i Ramskjelldalen/Innerskogen (like vest for Innerskogbotnet).

Ifølge vernebestemmelsene for de verna områdene i Saltfjellet er landskapet fredet mot tekniske inngrep av enhver art. Blant annet nevnes inngrep som: Oppføring av nye bygninger, nydyrking, nyplanting, drenering og annen form for tørrlegging osv. Etter søknad kan fylkesmannen gjøre unntak fra vernebestemmelsen i forbindelse med enkelte nødvendige formål, samt i spesielle tilfeller.

TILRÅDNING:

Når det gjelder kultivering av multeland, er dette en aktivitet som vil kreve inngrep i form av drenering og/eller gjødsling. Dette har ikke tradisjon innenfor de områdene som nå er vernet, og det er derfor ikke ønskelig å innføre en slik praksis i disse områdene.

Kortvarig oppdemming av enkelte vatn i Stabbursdalen (Gamåga) har tidligere vært gjort for fløting av ved. I den grad de gamle torvdammene ved utløpet av noen av vatna i øvre del av Stabbursdalen fortsatt består og kan brukes uten nye naturinngrep, kan det gis tillatelse til fortsatt bruk.

Når det gjelder oppsetting av nye gammer/gjenoppbygging av gammer i Ramskjelldalen/ Innerskogen, vil ikke dette kunne tillates. Materialer som er transportert inn i området må fjernes av eierne. Når det gjelder oppsetting av telt, er det ingen restriksjoner på dette.

4.3 REISELIVSNÆRING

4.3.1 MOTORISERT TRANSPORT FOR TURISTBEDRIFTER

Det er to turistbedrifter som har hatt en viss motorisert aktivitet innenfor Saltfjellet landskapsvernområde (sone A).

Nye Polarsirkelen Høyfjellshotell, Lønsdal, har hatt tillatelse til å scooterpreparere en skiløype innenfor Saltfjellet landskapsvernområde, og Graddis Fjellstue har hatt tillatelse til transport av funksjonshemmede innenfor et avgrenset område samt til ervervsmessig transport til hytter i området. Dette er en etablert virksomhet, som det fra turistnæringshold ikke er ønskelig at det legges strengere restriksjoner på.

I tillegg til disse drives Nordlund gård av Jarbrufjell innenfor Gåsvatnan landskapsvernområde. Foruten tradisjonell gårdsdrift har innehaverne utleie av gårdens våningshus, leirskoletilbud, samt ferie- og arbeidstilbud for barn og ungdom. Dette medfører at innehavere og betjening bor på fjellet store deler av året, og i perioder har behov for bruk av motorkjøretøy.

Ifølge vernebestemmelsene for Gåsvatnan landskapsvernområde, er tradisjonell drift av fjellgården Nordlund av Jarbrufjell tillatt. I tillegg har fylkesmannen mulighet til å gi tillatelse til nødvendig motorisert transport til fjellgården. Fylkesmannen kan videre gi tillatelse til motorisert transport i forbindelse med næringsvirksomhet. For de øvrige turistbedriftene er de nevnte formål imidlertid på grensen av det som kan tillates innenfor de verna områdene, med hjemmel i vernebestemmelsene.

TILRÅDNING:

Da den motoriserte aktiviteten som har pågått foreløpig ikke har kommet i vesentlig konflikt med andre interesser i området, bør aktiviteten tillates på det nivå den har i dag og ikke utvides til å gjelde flere formål. All motorisert ferdsel, foruten transport til Nordlund Fjellgård, skal begrenses til månedene mars og april.

Det er ikke ønskelig å åpne for ny aktivitet innenfor sone A. Motorisert transport i forbindelse med reiselivsnæring tillates ikke i sone B og C.

4.3.2 ORGANISERT VIRKSOMHET / TURER MED VEILEDER

Turer med veileder kan gi personer som ikke har turfølge eller kunnskap nok til å gå i fjellet en mulighet til å oppleve dette. Kyndige veiledere kan også gi økt kunnskap om natur og kultur. Turer med veileder kan, som annen ferdsel, være en belastning ved økt slitasje og forstyrrelser.

Vernebestemmelsene setter forbud mot kommersiell turisme og større organisert virksomhet innenfor nasjonalparken. Fylkesmannen kan imidlertid gi tillatelse til visse formål under spesielle forutsetninger.

TILRÅDNING:

Dersom slik aktivitet blir aktuell i Saltfjellet, forutsettes det at dette legges opp i samråd med forvaltningsmyndighetene. Det forutsettes at denne typen aktivitet ikke krever motorisert transport, og at den er i samsvar med vernebestemmelsene forøvrig.

4.4 FRILUFTSLIV OG FERDSEL

Det er fri ferdsel i det aller meste av Saltfjell-Svartisområdet. Et unntak er Semska - Stødi naturreservat hvor det er ferdselsrestriksjoner i tiden 1.mai til 31.juli (jfr. verne- bestemmelsene). Det kan oppstå situasjoner der menneskelig ferdsel klart vil være i strid med naturvern-/reindriftshensyn også i andre områder. Eksempel på dette kan være forstyrrelser av sjeldne/sårbare dyre- eller fuglearter, eller terrengslitasje. Restriksjoner på alminnelig eller spesiell ferdsel i kortere eller lengre tid i klart avgrensede områder kan være et middel til å forhindre skadevirkninger på naturen, eller bøte på allerede oppståtte skader. Vernereglene for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, IV, 6.2 samt vernereglene for landskapsvernområdene, VII gir derfor muligheten til å regulere ferdselen. Det er for tiden ikke aktuelt med slike restriksjoner i flere områder i Saltfjellet.

4.4.1 MERKA STIER OG LØYPER

En har allerede et etablert rute- og hyttenett i de verna områdene i Saltfjellet. Dette nettet følger i hovedsak en nord - sør led i de østlige delene av nasjonalparken. Det meste av ferdselen i Saltfjellet følger dette turrute-nettet.

Det er ønskelig også i framtida å kanalisere ferdselen etter det allerede eksisterende løypenettet, til tross for at det i stor grad følger de frodige dalførene som også har betydning for fugle- og dyrelivet.

I henhold til vernebestemmelsene for nasjonalparken er det i utgangspunktet ikke tillatt å merke stier og løyper. Merking og vedlikehold av eksisterende stier kan i nasjonalparken tillates etter dispensasjon og i henhold til forvaltningsplanen. Det samme kan omlegging av turløyper, ny merking, legging av bruer og klopper etc. i nasjonalparken og landskapsvernområdene.

TILRÅDNING:

Ved å kanalisere ferdselen etter det allerede eksisterende løypenettet, kan en holde de midtre og vestlige delene av nasjonalparken i størst mulig grad uberørt av nye inngrep (sone C).

Dette av hensyn til det plante-, fugle- og dyrelivet som er etablert i disse områdene og som fortsatt bør forbli mest mulig uforstyrret, samt den kategorien av turfolk som ønsker mest mulig uberørt natur.

Det eksisterende løypenettet kan merkes etter behov. En stiller seg også positiv til omlegging av deler av de eksisterende turstiene dersom hensynet til vilt og tamrein, slitasje på naturen eller vanskelig tilgjengelighet krever dette. En forutsetning er at dette ikke kommer i konflikt med naturvern- eller reindriftingsinteressene.

Slike tiltak må vurderes særskilt i hvert enkelt tilfelle. Et eksempel er stien fra Skulneset til Bukkhaugen i Tollådalen, der stien på østsiden av elva bør legges noe om slik at en unngår de våte partiene.

Merking av nye ruter samt ny merking av gamle ruter kan skje ved merking på trær under skoggrensa. Over skoggrensa skal merking i hovedsak skje ved varding. Merking skal følge standard turistforeningsmal.

Det er en målsetting å bevare en del "villmarksområder" uten tilrettelegging av noe slag. Det dreier seg her om kjerneområdene av Saltfjellet som omfatter Svartisen-massivet, Glomdalen, deler av Gråtådalen, Blakkådalen, Stormdalen og Riebivaggi (sone C). Det er lite ferdsel i disse områdene, og terrenget er relativt lett å orientere seg i. Merking av turruter i disse områdene vil kunne medføre en endring i bruksmønster, og en økning av ferdselen i områder som en ønsker å beholde mest mulig uberørt. Det er derfor ikke ønskelig med merking av stier ute i terrenget i disse områdene. Kjente turruter kan imidlertid avmerkes på tur-kart.

4.4.2 BYGGING AV BRUER, KLOPPLEGGING/KAVLING M.M

I enkelte områder har menneskelig ferdsel ført til slitasje. Spesielt merker en dette i våte områder/myrområder. For å hindre at slitasjen brer seg ut over et større område, er det hensiktsmessig å tilrettelegge med klopper/kavler. Det er også behov for å bygge bruer over enkelte elver langs det eksisterende turrute-nettet.

Ifølge vernebestemmelsene kan denne typen tilrettelegging skje med tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Nødvendig vedlikehold og reparasjon av eksisterende bruer er tillatt.

TILRÅDNING:

En stiller seg generelt positiv til den typen tilrettelegging som nevnt ovenfor, under forutsetning av at det skjer etter de eksisterende turstiene i sone A og B.

Blant turstier som trenger tilrettelegging kan nevnes bl.a.:

- * Myrområde på strekningen mellom Nordre Bjøllåvatn og Tollådalen og Harodalen
- * Stien på sørsiden av Kjemåvatnet
- * Stien på strekningen Stormdalsheia-Nordre Stormdalen gård
- * Bjellånes-Tespa-Gilaområdet

Jfr. punkt 4.4.1 gis det anledning til å legge om deler av stier, eller utbedre eksisterende stier dersom dette er nødvendig på grunn av slitasje/skade på naturgrunnlaget, eller på grunn av vanskelig tilgjengelighet.

Det bør utføres nye bruarbeider følgende steder (listen er ikke uttømmende):

- * Bru over Kvitsteinelva på strekningen Krukki-Bolna
- * Bru over Blakkåga
- * Bru over innløps- og utløpselv til Kjemåvatn

En stiller seg positiv til diskret skilting i stikryss etter det eksisterende turrutenettet.

All skilting/tilrettelegging må skje på en naturvennlig måte, og med materialer som faller naturlig inn i landskapsbildet. For holdbarhetens skyld bør det i hovedsak brukes trykkimpregnert tremateriale hvor teksten freses inn.

Alle bruarbeider/tilretteleggingstiltak skal utføres av, eller skje i nært samarbeid med Fjelltjenesten.

4.4.3 BRUK AV HEST

Bruk av hest har ikke noe stort omfang i Saltfjellområdet. For ca. 20 år siden gikk hesteholdet sterkt tilbake og bruken av hest til transportformål gikk ned til et minimum. Men de siste årene har ferdselen tatt seg noe opp. Spesielt er det ridning til rekreasjonsformål det er snakk om.

Spor etter dagens hesteferdsel er det lite av bortsett fra hovavtrykk på bløte partier på kjerreveien fra Røkland og Stolpen og fram til Kvitbergvatnet. Dessuten kan en enkelte andre plasser se en beskjeden ferdselslitasje; på strekningen Jarbruffjell-Nordre Bjøllåvatn, langs Harodalens østside samt ved nordenden av Nordre Bjøllåvatn.

Ifølge vernebestemmelsene er bruk av ride- og kløvhest bare tillatt langs eventuelle traseer som er særskilt utpekt til dette av fylkesmannen.

TILRÅDNING:

Erfaringer fra visse områder i Sør-Norge hvor hestebruken er mere omfattende viser at turstier lett blir ødelagt og at konsentrert tråkk kan slite sterkt på naturen. En mener imidlertid at det nå og i nærmeste framtid vil være relativt liten bruk av hest i Saltfjellet. En ønsker å innta en liberal holdning til bruken av hest, men vernebestemmelsene setter restriksjoner på fri ferdsel med hest.

Nedenfor er derfor aktuelle traseer grovt skissert. Det kan ved senere rullering av forvaltningsplanen bli aktuelt å opprette flere traseer dersom dette er ønskelig og såfremt det ikke kommer i konflikt med andre interesser.

Følgende traseer bør utpekes og godkjennes for bruk av ride- og kløvhest:

- * Kjerrevei fra Røkland og Stolpen fram til Kvitbergvatnet
- * Trollhaugen-Jarbrufjell
- * Jarbrufjell-Kvassteinheiene-Harodalens østside-Nordre Bjøllåvatn
- * Nordre Bjøllåvatn-Hessihompvatn-Jarbrufjell
- * Kvitbergvatn-Harodalen
- * Kvitbergvatn-Sjørdalen
- * Indre Russånes-Hessihompvatn-Nordre Bjøllåvatn
- * Nordre Bjøllåvatn-Tollådalen
- * Nordre Bjøllåvatn-Midtistua-Krukkistua-Bjøllånes
- * Midtistua-Navnlausdalen-Semka
- * Beiarfjellet-Stabbursdalen-Innerskogen
- * Skoglund-Bukkhaugen
- * Tverrånes-Tverrådalen

Ferdsel med hest skal i hovedsak foregå utenfor turistforeningenes merka tur-ruter. Det tas forbehold om at godkjenningen av enkelte traseer kan trekkes tilbake hvis en på et senere tidspunkt ser at bruken kommer i konflikt med naturverninteressene.

4.4.4 BYGGING AV NYE HYTTER, BUER OG NAUST, UTVIDELSE AV EKSISTERENDE BYGNINGER

Nye hytter og buer samt utvidelse av eksisterende hytter medfører nye inngrep, og kan føre til mer ferdsel og nye krav om motorisert transport. Ut fra vernehensyn er ikke dette ønskelig. Et absolutt forbud mot utvidelse av eksisterende hytter kan imidlertid komme i konflikt med de kontrakter som er inngått mellom Statens skoger og festere før vernet ble vedtatt.

Ombygging/evt.flytting av ei hytte kan ha en positiv effekt dersom eksisterende hytte er i en slik forfatning eller er plassert slik at den virker forstyrrende på landskapsbildet.

Ifølge vernebestemmelsene er det ikke tillatt å reise nye bygninger innenfor de verna områdene. Innenfor landskapsvernområdene kan forvaltningsmyndigheten imidlertid tillate oppføring av nye offentlige tilgjengelige foreningshytter samt ombygging/utvidelser av eksisterende foreningshytter, reindriftshytter og gammer. I nasjonalparken kan forvaltningsmyndigheten tillate utvidelser av foreningshytter. I spesielle tilfeller kan det også gjøres unntak fra forbudet. Nødvendig vedlikehold av eksisterende bygninger er tillatt.

TILRÅDNING:

Selv om det ikke er ønskelig med flere inngrep innenfor de verna områdene, har fylkesmannen adgang til å i spesielle tilfeller gjøre unntak fra vernebestemmelsene. Eventuelle nye bygninger bør lokaliseres til områder der det allerede finnes bygninger. Det vil imidlertid ikke bli aktuelt å tillate oppsetting av nye bygninger i sone C.

Forslag om nye bygninger

Det er mottatt innspill fra turistforeningene om ønsker vedrørende nye bygninger innenfor de verna områdene i årene framover. Det er et ønske fra BOT å komplettere det eksisterende løypenettet, og gjøre deler av området mer tilgjengelig for bl.a småbarnsfamilier. Lokale jeger- og fiskerforeninger har også ytret ønske om enkelte nye bygninger.

*** Øvre Tollådal**

BOT ønsker ei ny hytte ved Bukkhaugen i øvre Tollådal, med en bedre lokalisering av hensyn til reindrift og viltinteresser. Det kan tillates bygging av ei ny lita turlagshytte med inntil 8 sengeplasser i Øvre Tollådal. Hytta bør lokaliseres til området ved Åsvatnet, hvor Beiarn Jeger- og fiskerforening allerede har ei hytte. Forøvrig finnes det en gapahuk og ei privat hytte i samme område. En oppnår da å samle bygninger og aktivitet til ett område. Ei ny hytte i den delen av dalen vil også være mindre konfliktylt med hensyn til reindriftnæringa.²

*** Ny Saltfjellstue**

Den gamle Saltfjellstua har en dårlig beliggenhet med hensyn på snøforhold om vinteren. Hytta er også dårlig vedlikeholdt, og det er et ønske fra turistforeningene å rive denne hytta, og sette opp ei ny hytte i samme område, men med en bedre lokalisering.

² Fylkeskommunens representant i arbeidsgruppa kan ikke anbefale at eventuell ny BOT-hytte lokaliseres til Åsvatnet, men holder fast ved et tidligere forslag om å tillate ny hytte ved Bukkhaugen.

Restaurering av den gamle Saltfjellstua vil være svært arbeidskrevende. Det vil kunne tillates at hytta rives, og settes opp på en bedre egnet lokalitet med bedre snøforhold. Trevirke fra den gamle hytta bør om mulig benyttes. En anbefaler samtidig at eiendomsforholdet avklares, slik at en får en ansvarlig eier.

* Hytte i Tespdalen

Rana turistforening har lenge hatt planer om å bygge ei hytte i Tespdalen, som erstatning for Gila-stua. Det er behov for et nytt husvære her, og det kan tillates bygging av ei ny hytte i Tespdalen.

* Overtakelse av NVEs hytte "Tåkeheimen"

BOT har fått løfte om å overta ei hytte som ligger helt i utkanten av nasjonalparken under Helgelandsbukken. En stiller seg positiv til en slik overtakelse, men vil ikke tillate en utbygging av hytta.

* Statkrafts bu ved Bogvatnet

Rana Turistforening ønsker å overta Statkrafts bu ved Bogvatnet. Det er ikke ønskelig med overnattingshusvære i dette området, som medfører krav om brensel og motorisert transport. Den nevnte bua er en skjemmende bygning som bør fjernes.

* Naust ved Storoksvatnet

Skjerstad Jeger- og Fiskerforening har båt ved Storoksvatnet, og ønsker å bygge naust ved nord-vest enden av vatnet. Det vil ikke bli behov for tilførsel av ved, eller andre inngrep i området. Det kan gis tillatelse til å bygge naust ved Storoksvatnet. En forutsetning er at det ikke benyttes som overnattingshusvære, og at det ikke installeres ovn.

* Hytte ved Tverrbrennvatnet

Bodø JFF har hytte ved Tverrbrennvatnet. Det er etter søknad gitt tillatelse til å rive denne hytta, og bygge ny hytte ved BOTs hytte lenger nord ved vatnet. Hyttene kan dermed fungere som sikringshytter for hverandre.

* Naust ved Kjemåvatnet

Saltdal JFF har hytte ved Kjemåvatnet, og har fremmet søknad om å bygge et naust ved vatnet. Da det allerede finnes bygninger i området, samt at et naust kan være mindre skjemmende enn en tildekket båt, gis det anledning til å bygge naust ved Kjemåvatnet.

Behov for kvilebu/nødly på enkelte strekninger

Turistforeningene har fremmet ønske om kvilebuer/nødly på enkelte fjellstrekninger. Det er både ulemper og fordeler med denne typen tilrettelegging.

Som tidligere nevnt er det ikke ønskelig med flere inngrep i de verna områdene, og bygging av kvilebuer vil medføre et inngrep. Bygningene er tenkt plassert på værharde strekninger, og kan i hardt vær vinterstid bli vanskelig å finne. Vissheten om at ei kvilebu eksisterer kan trekke folk inn i utsatte fjellområder under værforhold de ikke mestrer. Kvilebuer har forøvrig ingen tradisjon i den norske fjellheimen.

På en annen side kan ei kvilebu være en velkommen innretning for folk som ferdes på værharde strekninger der det er vanskelig å finne ly. Kvilebuer må legges i tilknytning til det eksisterende tur-nettet som et rastested mellom eksisterende hytter. Det er en forutsetning at kvilebuer ikke utvikler seg til å bli regulære overnattingshusvære med krav om brensel og motorisert transport. De skal derfor ikke innredes for overnatting og skal ikke ha ovn.

Dersom turistforeningen mener dette ikke er akseptabelt, bør planene om oppsetting av kvilebuer revurderes.

En stiller seg positiv til oppføring av kvilebu på følgende plasser:

* Kvilebu på strekningen Lønsdal-Søndre Bjellåvatnet

Strekningen har to hovedtrafikkårer, Steindalen og Namnlausdalen, og for begge er ønske om kvilebu tatt opp. Det tillates bygging av bare ei kvilebu på denne strekningen, og Steindalen er mest benyttet og er dessuten en del av "Nordlandsruta". Det er fra flere hold kommet ønske om bygging av ei kvilebu like nord for Lønstinden i Steindalen. Da området er svært værhardt, kan det tillates bygging av ei kvilebu på denne strekningen.

Det er en forutsetning at bygningen ikke skal ha innredning for overnatting og oppvarming, da kvilebua ikke skal fungere som et nytt overnattingssted.

* Kvilebu i Raufjelldalen

Rana Turistforening har satt opp ei kvilebu i Raufjelldalen. Dette er gjort uten tillatelse fra fylkesmannen, noe det vil bli reagert på. Da det er behov for ei kvilebu på denne strekningen, kan kvilebua bli stående. En forutsetning er at ovnen som er installert blir fjernet, da det ikke er ønskelig med et nytt overnattingssted.

Utvidelse av eksisterende bygninger

Når det gjelder utvidelse/ombygging av eksisterende hytter, bør likhetsprinsippet gjøres gjeldende. Ved eventuelle søknader bør en derfor kunne tillate utvidelse/ombygging av eksisterende bygninger i samsvar med festekontrakten. Det tillates imidlertid ikke bygging av anneks / uthus. Eventuelle søknader må behandles særskilt med hensyn på behovet, og tillatelse må kun gis dersom det ikke kommer i konflikt med verneinteressene.

Felles for alle nye bygninger og eventuelle utvidelser/ombygginger av eksisterende hytter innenfor de verna områdene i Saltfjellet, er at forvaltningsmyndigheten skal være med å peke ut nøyaktig lokalisering, slik at nye bygninger ikke kommer i konflikt med naturvern- og/eller reindriftsinteresser. Det skal også gis retningslinjer og stilles krav til omfang og utforming, farger, m.m.

4.4.5 TURISTFORENINGENES AKTIVITET

Organiserte fellesturer i nasjonalparken

Turistforeningenes fellesturer er en gammel tradisjon i Saltfjellet, og følger i dag det som er merka ruter sommerstid.

Vernebestemmelsene for nasjonalparken legger restriksjoner på organisert virksomhet, men gir fylkesmannen anledning til å gi tillatelse til denne typen aktivitet.

TILRÅDNING:

Turistforeningene bør gis en generell tillatelse til fortsatt å avvikle tradisjonelle fellesturer.

Ved til turistforeningenes hytter

Turistforeningenes hytter trenger årlig tilgang på ved, og dette må skje på en måte som ikke kommer i konflikt med verneformålet. For å redusere behovet for motorisert transport, bør hogst foregå i hyttenes nærområde så fremt dette er forsvarlig.

Skånsomt uttak av trevirke til brensel for hytter i de verna områdene kan i følge vernebestemmelsene tillates av fylkesmannen dersom grunneier gir tillatelse.

TILRÅDNING:

Det skal kun drives sommerhogst. Da kan trevirke som er nedlagt av ras eller vind i løpet av vinteren tas med, samt at trærne ikke hugges langt opp på stammen. Det tillates kun hogst av bjørketrevirke og all hogst skal skje etter anvisning fra grunneier og forvaltningsmyndighet. Hogst skal ordinært lokaliseres til områder hvor det tidligere er hugget, og hogst i nye områder skal unngås. Dersom det på et senere tidspunkt viser seg at uttak av trevirke kommer i konflikt med naturverninteressene, kan det legges strengere restriksjoner på hogsten innenfor de verna områdene. Dette for å forhindre skadevirkninger på naturen, eller for å bøte på allerede oppståtte skader.

Bodø og Omegns Turistforening (BOT) og Rana Turistforening (RT) har hytter innenfor de verna områdene. Forvaltningsmyndigheten vil behandle søknader om vedhogst etter de retningslinjer som følger nedenfor. En tillatelse til hogst kan imidlertid kun gis dersom også grunneier gir tillatelse.

Blakkådalshytta (RT): Bjørketrevirke til ved kan tas i bjørkeskogen i øvre del av Blakkådalen. I nedre del av dalen finnes det to urskogsområder med barskog, og det må ikke hogges der.

Krukkistua (BOT): Bjørketrevirke til ved kan tas i tilliggende skog i lia ovenfor hytta. Vindfelte trær langs og over stien tas først.

Saltfjellstua/Stallogropa (RT/BOT): Bjørketrevirke til ved kan tas i tilliggende skog hvor det er hogget tidligere.

Midtistua (BOT): Bjørketrevirke kan tas i området ved Saltfjellstua.

Bjellåvasstua (BOT): Ved skaffes utenfor verneområdet.

Tverrbrennstua (BOT): Ved skaffes utenfor verneområdet.

Transport av trevirke til ved skal, der det er behov for motorisert transport, skje på vinteren med snøscooter. Transport av ved og annet tungt utstyr til turistforeningenes hytter skal så langt det lar seg gjøre dekkes gjennom de avtaler som er inngått mellom fjelltjenesten og turistforeningene. Det samme gjelder transport til Stormdalsgården, Bredek og Granneset. Vedtransport til de av hyttene som må skaffe ved utenfor verneområdet, kan alternativt skje med helikopter.

4.4.6 PRIVATE HYTTER

Uttak av ved

Også de private hyttene i området trenger tilgang på ved, og dette må skje på en måte som ikke kommer i konflikt med verneformålet.

Ifølge vernebestemmelsene kan fylkesmannen gi tillatelse til uttak av trevirke til brensel for hyttene i nasjonalparken og landskapsvernområdene dersom grunneier gir tillatelse.

TILRÅDNING:

For å redusere behovet for motorisert transport, bør hogst foregå i hyttenes nærområde så fremt dette er forsvarlig. Det skal kun drives sommerhogst. Da kan trevirke som er nedlagt av ras eller vind i løpet av vinteren tas med, samt at trærne ikke hugges langt opp på stammen. Det tillates kun hogst av bjørketrevirke, og all hogst skal skje etter anvisning fra grunneier og forvaltningsmyndighet.

De fleste private hyttene finner en i Gåsvatnan landskapsvernområde; rundt Kvitbergvatnet og Store Gåsvatn. Uttak av ved til disse hyttene bør kunne skje i tilliggende skog hvis dette skjer skånsomt. Det samme gjelder Stormogården i Sördalen og hytter i Stabbursdalen, samt Nordlund gård i Jarbrudalen. Ved til hytter ved Tverrbrennvatn må imidlertid skaffes utenfor landskapsvernområdet.

I Saltfjellet landskapsvernområde ligger de fleste private hyttene ved Viskisvatna. Skånsomt uttak av trevirke til ved kan tillates i tilliggende skog.

I Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark ligger det enkelte hytter spredt. Skånsomt uttak av trevirke til ved kan tillates i tilknytning til hytter i deler av Tollådalen, i deler av Harodalen, i deler av Brundalen og i deler av Rødvassdalen. Hogst kan skje med tillatelse fra grunneier og forvaltningsmyndighet. For hytter ellers må trevirke skaffes utenfor nasjonalparkens grenser.

Transport av trevirke til ved skal skje på vinteren med snøscooter der det er behov for motorisert transport. Transporten må dekkes innen de turer hytteeierne etter søknad tildeles.

Transport til private hytter

Mange hytteeiere ønsker muligheten til å transportere utstyr og ved samt familie til hyttene med snøscooter vinterstid, uten at det legges for strenge restriksjoner på omfanget. Bruken av snøscooter har økt de senere årene, også innenfor de områdene som nå er vernet.

Vernebestemmelsene gir fylkesmannen hjemmel til å tillate motorisert transport av brensel, materialer, innbo og proviant til hytter innenfor de verna områdene på vinterføre i månedene mars og april. Samtidig er det et klart mål å redusere den motoriserte ferdselen i de verna områdene til et minimum.

TILRÅDNING:

Følgende retningslinjer bør legges til grunn for transport til private hytter:

Sone A

De fleste hyttene ligger innenfor sone A; ved Gåsvatnan, Tverrbrennvatnet, Kvitbergvatnet, Viskis, samt i Rødvassdalen og Brundalen.

Eiere/brukere av hyttene i området kan gis dispensasjon fra motorferdselforbudet for nødvendig transport av utstyr til private hytter. Det kan gis en dispensasjon til hver hytte innenfor verneområdet, og det må settes klare vilkår som begrenser omfanget av kjøring i tid og til kjøretrase.

En eventuell tillatelse gis for kjøring inntil fire turer i året i månedene mars og april for å utføre nødvendig transport av tungt utstyr/ved til hytta. Transporten skal følge bestemte traseer, og formålet med transporten må være klart definert. Det er forbud mot all kjøring utenom fastsatt formål og trase. Videre er det forbud mot kjøring under opphold på hytta, samt kjøring om natta. Det settes også forbud mot kjøring på bestemte helligdager, da utfarten blant friluftsutøvere er stor (i påska).

Ved transport som nødvendiggjør motorisert ferdsel, skal kjelke/doning være tilkopleet snøscooteren.

Ved som tillates hogd i hyttas nærhet bør fraktes til hytta manuelt, alternativt gis tillatelse til transport av ved til hytta en dag i løpet av mars måned i forbindelse med annen transport til hytta.

Ved eventuell tillatelse til utvidelse/ombygging av hytta, kan det gis dispensasjon til utvidet transport av bygningsmateriell til hytta på vinterføre i tidsrommet mars-april. En slik dispensasjon gis for en sesong. Antall turer vurderes i forhold til utbyggingens omfang.

Det bør kunne gis flerårige dispensasjoner for vanlig transport til hytter innenfor de verna områdene, men mislighold av dispensasjon og/eller vilkår satt i den, samt endrede forutsetninger, kan føre til umiddelbar inndragning av dispensasjonen og eventuelt andre reaksjoner.

Sone B og C

Transport til de private hyttene i sone B og C behandles på lik linje med hyttene i sone A. Når det gjelder sone C, finnes det kun to private hytter her.

Hyttene ved Stolpvatnet i Beiarn kommune ligger utenfor nasjonalparkens grenser, men sikreste transport til hyttene går etter tidligere etablert trase nord for Stolnosen, delvis innenfor nasjonalparken.

En mener at nødvendig transport til disse hyttene som såvidt passerer innenfor nasjonalparken er ubetydelig. Tillatelse til transport til hyttene ved Stolpvatnet kan derfor i sin helhet behandles i kommunen etter motorferdsellovens bestemmelser.

4.4.7 VED TIL STATENS SKOGERS HYTTER OG TIL BUKKHAUGSTUA

Statens skoger har to hytter innenfor de verna områdene i Saltfjellet: Ei hytte på Jarbrufjell i Gåsvatnan landskapsvernområde, og ei hytte i Vesterdalen innenfor sone C i nasjonalparken. Bukkhaugstua i Tollådalen eies av Reindriftskontoret, men står åpen for allmenn bruk.

TILRÅDNING:

Skånsomt uttak av bjørketrevirke til ved for disse kan skje i tilliggende skog på statens grunn dersom grunneier gir tillatelse.

For samtlige hytter skal det skal kun foregå sommerhogst.

4.4.8 FERDSEL I GROTTET

Økt ferdsel i Saltfjellet og økt interesse for grotter kan føre til økt ferdsel også i de mange grottene som finnes i dette området.

Ifølge vernebestemmelsene er grotter og karstforekomster vernet mot inngrep og beskadigelse av enhver art. Det er forbudt å fjerne materiale eller annet fra grottene.

TILRÅDNING:

Stort sett er ikke den ferdsel som foregår i grottene i dag til skade eller i strid med verneformålet. Fylkesmannen stiller seg likevel positiv til sikring av enkelte spesielt sårbare grotter, og kan dersom hensynet til verneverdiene tilsier det, innføre ferdselsrestriksjoner eller forby ferdsel i grotter.

4.4.9 HÅNTERING AV SØPPEL

Som hovedregel skal alt avfall og søppel tas med ut av de verna områdene.

Ifølge vernebestemmelsene for nasjonalparken og landskapsvernområdene kan avfall ved de faste hyttene/overnattingsstedene graves forsvarlig ned.

TILRÅDNING:

Nedbrytbart organisk avfall kan graves ned forsvarlig ved hyttene. Plast, hermetikk, glass og annet ikke-nedbrytbart materiale og/eller miljøfarlig avfall skal tas med ut av verneområdet.

Papir, papp og annet brennbart naturmateriale kan brennes, alternativt tas med ut av verneområdet.

4.5 JAKT OG FISKE**4.5.1 FISKEKULTIVERING**

I enkelte deler av de verna områdene har det tidligere vært drevet fiskekultivering i form av utsetting av fisk, bl.a i Gåsvatnområdet. Også i Tollådalsområdet og i vatn i Øvre Tespdalen, samt i Brunvatnan er det satt ut ørret. Røye er blitt utsatt bl.a. i Tellingvatnet samt i Dælbma-området (Tverråfjellet) i Beiarn.

Ifølge vernebestemmelsene for landskapsvernområdene kan fiske og fiskekultivering foregå etter gjeldende bestemmelser med hjemmel i lov om lakse- og innlandsfiske. I nasjonalparken må en innhente tillatelse til fiskekultivering fra fylkesmannen. En forutsetning er at slike tiltak ikke strider mot intensjonene med fredningen og at de fiskefaglig kan aksepteres.

TILRÅDNING:

I de områdene der det i dag drives eller nylig har vært drevet et aktivt fiske, bør dette kunne fortsette, også om det forutsetter utsetting av fisk. Forutsetningen er at utsettingene foregår etter en plan.

Fiskerifaglig er utsetting av ørret å foretrekke framfor røye. Det vil derfor i første omgang bare bli aktuelt med utsetting av ørret. Uttynningsfiske bør ikke settes i gang, da dette ofte medfører et uønsket transportbehov, økt ferdsel m.v.

Området har et bredt spekter av vatn, og de få vatn med overtallige bestander bør ligge som de er. Et unntak er Kjemåvatnet (se under).

Foruten at det finnes robåt i enkelte vatn, skal det ikke foretas noen spesiell tilrettelegging for fiske i området.

Alle planer/søknader om fiskekultivering skal gå gjennom Fjelltjenesten, og aktuelle tiltak skal skje i offentlig regi.

Sone A

I sonen er det en del attraktive fiskevatn hvor det bør kunne foregå kultiveringstiltak i form av utsetting av ørret, og andre enkle tiltak. I sone A kan det gis tillatelse til følgende fiskekultiveringstiltak:

- * Gåsvatnområde: Grunneier kan sette ut ørret av stamme godkjent av fylkesmannen
- * Kjemåvatnet: Fisket kan stimuleres (robåt, garn, isfiske).
- * Viskis: Grunneier kan sette ut ørret av stamme godkjent av fylkesmannen.
- * Lønselva: Det kan foregå noe tilrettelegging langs elva. Dette berører imidlertid i liten grad verneområdet.
- * Brundalsvatnan: Grunneier kan sette ut ørret av stamme godkjent av fylkesmannen.

Sone B

Også her finnes attraktive fiskevatn, der det til en viss grad kan foregå kultiveringstiltak. Tilretteleggingstiltak skal reduseres til et minimum. I sone B kan det gis tillatelse til følgende fiskekultiveringstiltak:

- * Tollådalen: Grunneier kan sette ut ørret av stamme godkjent av fylkesmannen.
- * Øvre Tespdalen: Grunneier kan sette ut ørret av stamme godkjent av fylkesmannen.

I Bjøllåvatna skal det ikke foregå noe form for kultivering/ tilrettelegging. Det finnes robåt i Nordre Bjøllåvatnet.

Sone C

Området består i stor grad av fisketomme eller tilnærmet fisketomme vatn som bør beholdes som de er.

Flere vatn i nærheten av Svartisen er "unge", dannet i nyere tid, og har stor forskningsmessig interesse. Det bør ikke foregå noen form for kultivering / tilrettelegging i denne sonen. Et unntak er vatna øverst i Raudvassdalen. Det kan gis tillatelse til grunneier for utsetting av ørret av stamme godkjent av fylkesmannen.

4.5.2 HUNDEPRØVER

Det har tidligere ikke vært avholdt bruksprøver for jakthunder i området som dekkes av nasjonalparken. Bandhundprøve for elghund har tidligere vært avholdt i Dypendalen i Saltfjellet landskapsvernområde, og det har tidligere vært avholdt fuglehundprøver i Viskisområdet.

Det er fra "hundefolket" kommet ønsker om fortsatt å kunne nytte disse områdene.

Vernebestemmelsene for nasjonalparken forbyr jakthundprøver, dette vil derfor ikke bli aktuelt i nasjonalparken.

TILRÅDNING:

I Saltfjellet landskapsvernområde kan det i begrenset omfang gis tillatelse til å avvikle jakthundprøver. Dette må skje i den tiden det ikke er båndtvang etter viltloven (21.08-31.03). Evt. jakthundprøver må avklares med grunneier og reindriftsutøverne.

4.5.3 VED TIL FORENINGSHYTTER

Jeger- og fiskeforeningenes (JFF) hytter trenger årlig tilgang på ved, og dette må skje på en måte som ikke kommer i konflikt med verneformålet.

De fleste hyttene ligger i områder der det ikke er tilgang på trevirke i hyttas nærhet, og for de fleste hyttene må derfor veden transporteres fra områder utenfor verneområdenes grenser.

Skånsomt uttak av trevirke til brensel i de verna områdene kan ifølge vernebestemmelsene tillates av fylkesmannen dersom grunneier gir tillatelse.

TILRÅDNING:

Det skal kun drives sommerhogst. Da kan trevirke som er nedlagt av ras eller vind i løpet av vinteren tas med, samt at trærne ikke hugges langt opp på stammen. Det tillates kun hogst av bjørketrevirke etter anvisning fra forvaltningsmyndighet og grunneier.

Dersom det på et senere tidspunkt viser seg at uttak av trevirke kommer i konflikt med naturverninteressene, kan det legges strengere restriksjoner på hogsten innenfor de verna områdene. Dette for å forhindre skadevirkninger på naturen, eller for å bøte på allerede oppståtte skader.

Det kan gis tillatelse til nødvendig transport av trevirke om vinteren med snøscooter, alternativt med helikopter der det er behov for motorisert transport.

Saltdalen (SJFF), Beiarn (BJFF) og Skjerstad (SKJFF) har hytter innenfor de verna områdene. Forvaltningsmyndigheten vil behandle søknader om vedhogst etter de retningslinjer som følger nedenfor. En tillatelse til hogst kan imidlertid kun gis dersom grunneier også gir tillatelse.

Hytte ved Kjemåvatn (SJFF): Ved skaffes utenfor verneområdet.

Hytte ved Straites (SJFF): Ved skaffes utenfor verneområdet.

Hytte ved N.Bjellåvatn (SJFF): Ved skaffes utenfor verneområdet.

Hytte ved Hessihompan (SJFF): Bjørketrevirke til ved kan tas i tilliggende skog, alternativt skaffes utenfra.

Hytte i Tollådalen (BJFF): Bjørketrevirke til ved kan tas i tilliggende skog, alternativt skaffes utenfra.

Hytte ved Store Gåsvatn (SkJFF): Bjørketrevirke til ved kan tas i tilliggende skog, alternativt skaffes utenfra.

Folk fra de lokale jeger- og fiskerforeningene kan selv stå ansvarlig for transport av ved og annet utstyr til sine hytter. Formannen i hver av de lokale foreningene er ansvarlig ved en eventuell dispensasjon, og kan delegere denne etter behov.

4.5.4 TRANSPORT I FORBINDELSE MED JAKT OG FISKE

I forbindelse med elgjakt og fiskekultivering kan det være behov for motorisert transport innenfor de verna områdene.

Vernebestemmelsene gir ikke anledning til denne typen transport, men fylkesmannen kan i spesielle tilfeller gi en dispensasjon fra forbudet.

TILRÅDNING:

Når det gjelder jakt, er det kun elgjakt som er aktuelt med tanke på motorisert transport. Dersom det søkes i god tid før jakta begynner, vil det kunne gis tillatelse til frakt av elgslakt ut av området ved hjelp av helikopter.

En mindre ressurskrevende måte å frakte elgslakt ut av området på, er bruk av kløvhest. Det kan gis anledning til bruk av hest også utenom de traseer som er spesielt utpekt til dette.

I begge tilfelle kan grunneier søke om en generell dispensasjon til dette formålet. En slik dispensasjon kan så disponeres av aktuelle jaktlag.

Ved eventuelle fiskekultiveringstiltak kan det tillates bruk av fly eller helikopter.

4.5.5 FELLINGSTILLATELSER PÅ ROVVILT

Forvaltningen av de store rovdyra er komplisert og omstridt både i, og utenfor verneområder. Det er Direktoratet for naturforvaltning som har myndighet til å gi fellings-tillatelse, men fylkesmannen kan sette vilkår samt oppnevne jaktlag etc.

De artene som først og fremst har skapt problemer i dette området er jerv og gaupe.

JERV: Jerven har idag en fast bestand i Saltofjell-Svartisområdet, og bestanden reproducerer. Jerven er primært en åtselseter, men enkelte individer kan drepe et større antall sau/rein. Ved slik overskuddsdreping og hamstring har fylkesmannen vurdert jervbestanden som såvidt god for tiden at fellingstillatelse kan ansees som forsvarlig. Det vil ikke være anledning til felling i yngletida, dvs. etter 15.februar.

GAUPE: Gaupa antas å ha relativt faste tilholdssteder og yngleområder i Saltofjell-Svartisområdet. For gaupe er det idag ordinær jakttid, og det er viltlovens bestemmelser som gjelder.

BJØRN: Det er ingen fast bjørnebestand i Salten eller Rana, men enkelte streifindivider forekommer. Bjørnen representerer normalt ikke en konfliktskaper i forhold til bufe og tamreindrift, men enkelte individer kan opptre som slagbjørner.

Dersom slike individer utøver skade av et vesentlig omfang kan det gis fellingstillatelse. Ved en slik fellingstillatelse avgrensnes tillatt fellingsområde sterkt for å øke mulighetene for å ta ut det rette dyret. Det vil ikke bli lagt andre kriterier til grunn i nasjonalparken enn for områdene utenfor. Binner med unger vil ikke bli tillatt felt.

ULV: Ulv kan en sjelden gang forekomme som streifindivider.

TILRÅDNING:

For fredede rovdyr er det et generelt krav for å få fellingstillatelse at skadene må være omfattende og at skadene skal være dokumentert. Dette innebærer at melding om tap må gis til fylkesmannen og viltneimnda straks kadaver finnes, slik at de kan bli undersøkt. Ved vurdering av hva som er et vesentlig skadenivå vil det bli lagt samme kriterier til grunn som for områder utenfor verneområdene.

Hovedprinsippet i fylkesmannens vurdering er at dersom skadeomfanget er dokumentert og bestandsstatus for rovdyret tilstrekkelig til å godtgjøre at fellingstillatelse skal gis, så skal også forholdene legges til rette for at det riktige dyret blir felt fort og effektivt.

Bruk av motorisert kjøretøy

Ved en eventuell fellingstillatelse på jerv vil det etter en vurdering i hvert enkelt tilfelle kunne gis tillatelse til bruk av f.eks. snøscooter til transport inn i områdene, utkjøring av åte og utstyr osv. Bruk av scooter til regelrett forfølgning av dyr vil ikke bli tillatt.

4.6 KULTURMINNER

4.6.1 RESTAURERING AV KULTURMINNER

En del gamle steinbuer og andre gamle bygninger i Saltfjellet er verdifulle kulturminner som forfaller, men som det er ønskelig å bevare.

Vernebestemmelsene hjemler nødvendig vedlikehold av eksisterende bygninger, gammer og kulturminner. Det bør imidlertid knyttes vilkår til restaurering, slik at bygningene får sin opprinnelige standard. Restaurering skal derfor skje i samråd med forvaltningsmyndighet og kulturvernmyndighetene.

TILRÅDNING:

En stiller seg positiv til at steinbuer, gammer og andre gamle bygninger i Saltfjellet restaureres og vedlikeholdes. Et vilkår som vil bli satt ved restaureringstiltak, er at det ikke vil tillates innbygging av ovn i de buer/gammer som restaureres. Grunnen til dette er at en ikke ønsker flere overnattingshusvære i området, som medfører krav om vedforsyning og motorisert transport.

Steinbua ved Nordre Bjøllåvatnet

Steinbua bør restaureres som et kulturminne. Da det fra før finnes hytter i området som er åpne for allmennheten, ønsker en ikke et nytt overnattingshusvære her. Det tillates derfor ikke innbygging av ovn eller tilrettelegging for overnatting.

Gammen ved Kvitsteinelva i Bjøllådalen

Gammen ved Kvitsteinelva bør restaureres.

Steinstua ved Krukki i Bjøllådalen

Restaureringen av Steinstua som kulturminne bør fullføres. Det tillates ikke innbygging av ovn da det ikke er ønskelig med et nytt overnattingshusvære i området.

Gammen ved Jervåga i Stormdalen

Gammen ved Jervåga bør restaureres som kulturminne.

Da en ikke ønsker en økt ferdsel inn i kjerneområdene av Saltfjellet, er det ikke ønskelig med et nytt overnattingshusvære her. Det tillates derfor ikke innbygging av ovn.

Gammen i Harodalen

Gammen er spesiell med hensyn til sin sørsamiske byggemåte. Denne bør restaureres som kulturminne. Det tillates ikke innbygging av ovn da det ikke er ønskelig med nytt overnattingshusvære i området.

Hultgammen ved Storpåsk, Tollådal

Gammen kan restaureres/vedlikeholdes som kulturminne. Det tillates ikke innbygging av ovn da det ikke er ønskelig med nytt overnattingshusvære i området.

Fjellgårdene

Restaureringa av de nedlagte fjellgårdene bør fortsette.

Bredek besto opprinnelig av to gårder. Inner-Bredek, som ligger mot Tespa, ble nedlagt i 1890-årene og slått sammen med Ytter-Bredek, som ligger mot Bredekfossen. Gården ble drevet fram til 1965.

Gårdene i Stormdalen ble rydda i 1850-årene og Nordre Stormdalen gård ble drevet fram til 1905. Granneset ble rydda i 1857 og ble forpakta fram til 1926.

De nevnte gårdsbrukene er delvis restaurert, og dette arbeidet bør fortsette i samråd med kulturvernmyndigheter og forvaltningsmyndighet. Bjørketrevirke til ved kan tas i tilliggende skog, primært i forbindelse med skjøtsel av kulturmark. Rundvirke til vedlikehold og restaurering av bygninger og faste anlegg kan tas i tilliggende skog når tiltakene er et ledd i å bevare kulturlandskapet rundt gårdene. Det samme gjelder stein til murarbeider og torv/never til takteking. Dette må imidlertid klareres med forvaltningsmyndigheten.

4.6.2 SKJØTSEL AV KULTURMINNER/-LANDSKAP

Menneskelig aktivitet i Saltfjellet har ikke bare etterlatt seg kulturminner i form av bygninger etc, men stedvis også et kulturlandskap det er verdt å ta vare på.

Ifølge vernebestemmelsene kan fylkesmannen lage retningslinjer for gjennomføringen av skjøtselstiltak. Kulturminner i form av bygninger er omtalt i pkt. 4.6.1.

TILRÅDNING:

I denne omgang er det aktuelt med følgende skjøtselstiltak:

- * Gammel ferdselsveg opp til Bredek holdes ved like.
- * Den gamle ferdselsvegen opp Bjøllådalen bør renskes for kjerr og kratt, og evt. opparbeidingstiltak vurderes.
- * Bevare kulturlandskapet rundt Bredek og Granneset, og utslåtter i tilknytning til disse.

4.7 FORSVARETS VIRKSOMHET

Forsvaret ønsker å fortsette den aktiviteten som er nevnt under kap.2.2.6.

Ifølge vernebestemmelsene er forsvarets nødvendige lavtflygning tillatt, men andre øvelser trenger spesiell tillatelse hos fylkesmannen.

TILRÅDNING:

Vinterøvelsene for nederlandske soldater i Lønsdalsområdet og delvis innenfor Saltfjellet landskapsvernområde er en etablert aktivitet, og det er ønsket også fra Saltdal kommune om at denne aktiviteten opprettholdes. Dette er også avklart med reindriftsnæringa. Omfanget er redusert, og en bør derfor akseptere denne øvelsen med de begrensningene den nå har. En forutsetning er at området ryddes etter øvelsen, og at det tas hensyn til andre interesser i området.

Det vil ikke tillates annen militær øvelsesvirksomhet innenfor de verna områdene i Saltfjellet.

4.8 SKOLER OG INSTITUSJONER, IDRETTSARRANGEMENT

4.8.1 MOTORISERT FERDSEL I FORHOLD TIL SKOLER OG INSTITUSJONER

En del skoler og institusjoner mener de har behov for bruk av motorisert kjøretøy ved utøvelsen av spesielle utendørsarrangement. Spesielt gjelder dette arrangement for funksjonshemmede/bevegelseshemmede.

Vernebestemmelsene har ingen hjemmel for denne typen aktivitet i de verna områdene, men i enkelte spesielle tilfeller kan fylkesmannen gi tillatelse.

TILRÅDNING:

Den motoriserte ferdsele i de verna områdene skal reduseres til et minimum, og det er ikke ønskelig med en friluftslivsutøvelse som er avhengig av motorisert transport innenfor de verna områdene. Skoler og institusjoner anmodes om å legge eventuelle arrangement/turer som krever motorisert transport utenfor de verna områdene.

Likevel bør det kunne tillates en viss aktivitet innenfor sone A dersom alternativer ikke finnes. Dette gjelder kun offentlige, etablerte institusjoner (f.eks Vensmoen), og ikke enkeltpersoner, private lag og foreninger. Det er kun transport av funksjonshemmede med snøscooter som vil være aktuelt i forbindelse med slike tillatelser, og en eventuell tillatelse bør begrenses, både med hensyn på tidsrom (mars-april), bestemte traseer og med et visst antall turer. Denne typen aktivitet tillates ikke i nasjonalparken, innenfor sone B og C.

I Saltfjellet landskapsvernområde har Saltdal videregående skole de siste fem årene avholdt isfiskekonkurransen for funksjonshemmede i Kjemåvatnet. Fiskekonkurransen foregår en enkelt dag i forbindelse med en vinteraktivitetsuke, der de øvrige aktivitetene foregår utenfor verneområdet. I forbindelse med isfiskekonkurransen brukes snøscooter til frakt av utstyr og funksjonshemmede fra Lønsdal stasjon til Kjemåvatnet.

Dette foregår i et flerbruksområde der en allerede har stor aktivitet, og denne aktiviteten kan om ønskelig fortsette. En dispensasjon til dette formålet bør bli flerårig.

4.8.2 ORGANISERTE TURER I NASJONALPARKEN

De verna områdene i Saltfjellet er et attraktivt område i forbindelse med informasjon og læring om naturen og ved annen pedagogisk virksomhet. Spesielt for skoleklasser kan det bli aktuelt å bruke de verna områdene til slike organiserte utflukter.

Vernebestemmelsene for nasjonalparken legger imidlertid restriksjoner på "større organisert virksomhet", men gir fylkesmannen anledning til å gi tillatelse til denne typen aktivitet.

TILRÅDNING:

Det bør gis en generell tillatelse til avvikling av ikke-kommersielle turer i regi av organisasjoner og lag, skoleklasser etc. i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Deltakerantallet bør normalt ikke overstige en skoleklasse. En forutsetning er at det enkle friluftslivet fremmes, og at vernereglene for øvrig overholdes.

Videre er forutsetningen at slike turer ikke medfører motorisert ferdsel eller inngrep/ forsøpling av noe art. Det tas forbehold om at det kan legges restriksjoner på denne typen arrangement dersom en ser at dette på et senere tidspunkt kommer i konflikt med de målsettingene en har for vernet.

4.8.3 IDRETTSARRANGEMENT

Større idrettsarrangement medfører økt og konsentrert ferdsel, ofte motorisert ferdsel, samt at det ofte fører til nye inngrep. Vernebestemmelsene for nasjonalparken setter forbud mot idrettsarrangement, men fylkesmannen kan gi tillatelse til arrangement av lokale lag og foreninger.

TILRÅDNING:

Da nye inngrep ikke er tillatt og den motoriserte transporten skal reduseres til et minimum, er det ikke ønskelig å åpne for idrettsarrangement som krever denne typen aktivitet. Et unntak er turløpet "Reinhornrennet" i Beiarn kommune som i flere år har hatt reservetrase for skirennnet i nedre del av Øvre Tollådalen. Traseen går i en sløyfe vest for Djupvasshaugen, og berører så vidt nasjonalparken rundt merkepunktet 466. I forbindelse med rennet blir traseen befart og preparert med snøscooter. Rennet skal i utgangspunktet legges utenfor nasjonalparken, men det bør gis anledning til å bruke reservetraseen når mangel på snø i den ordinære traseen krever dette.

For å beskytte fugle- og dyrelivet i den sårbare perioden om våren, bør "Reinhornrennet" også i fremtiden arrangeres før 30.04. En dispensasjon til dette formålet bør bli flerårig.

4.8.4 VED TIL GAPAHUKENE I TOLLÅDAL

Sommeren 1989 ble det etter tillatelse fra fylkesmannen og Miljøverndepartementet bygget to gapahuker i Tollådalen. Disse blir vår og høst benyttet av Trones skole i Beiarn kommune, og er et ledd i undervisningen. Til denne aktiviteten er det nødvendig med tilgang på ved.

Vernebestemmelsene for nasjonalparken gir fylkesmannen anledning til å tillate skånsomt uttak av trevirke til brensel for hytter i området dersom grunneier gir tillatelse.

TILRÅDNING:

Da gapahukene i Tollådal er en permanent innretning, bør den nevnte hjemmel også kunne benyttes til det omtalte formål. Uttak av bjørketrevirke og plantet gran til ved kan etter tillatelse fra grunneier og forvaltningsmyndighet tas i tilliggende skog.

4.9 FORSKNING OG OVERVÅKNING

Framtidige undersøkelser i de verna områdene må sees i sammenheng med formålet med vernet, se kap.3.1.

Deler av området er tilnærmet uberørt med mange sjeldne arter både av planter og dyr, som er interessante i nordisk sammenheng. Området bør derfor benyttes til å drive grunnforskning på enkeltarter og forholdet mellom dem, og til referanseundersøkelser til bruk i en mer generell miljøovervåkning.

Vilt

Når det gjelder forekomsten av enkelte spesielle hensynskrevende viltarter og bestandsutvikling til disse, er dataene tildels noe mangelfulle. Det gjelder de fleste av de hensynskrevende artene nevnt under kap. 2.1.5.

I forvaltningssammenheng er det viktig at man har eksakte opplysninger om yngle/hekke-lokalitetene og andre nøkkelområder for disse artene.

En må også ha et våkent blikk for forekomster i grenseområdene til de verna områdene. Dette fordi de viktigste næringssøk-områdene kan ligge innenfor de verna områdene. En må også være oppmerksom på muligheten for reetablering av enkelte arter som nå er forsvunnet, men som tidligere fantes her, f.eks fjellgjess.

Et registreringsarbeid må foregå etter de retningslinjene som gjelder for utarbeidelsen av viltområdekartverket. Videre vil det være naturlig at en også oppretter faste rutiner for overvåkning av utvalgte artsgrupper. Dette bør spesielt gjelde produksjon hos lirype, og bestandsutvikling av jerv, fjellrev, kongeørn og jaktfalk. Det er også viktig at en har en klar beredskap når det gjelder å overvåke spesielle utsatte hekke/ynglelokaliteter.

Brukerundersøkelser

Det er interessant å registrere om opprettelsen av nasjonalpark og landskapsvernområder fører til økt ferdsel i området. En kan få en viss oversikt over utviklingen ved å årlig registrere antall besøkende ved turistforeningenes hytter gjennom de hyttebøker som er lagt ut. Det bør gjøres undersøkelser på om en eventuell økt ferdsel har virkninger for reindriften. Det bør videre gjøres undersøkelser på den menneskelige ferdselens virkninger på vegetasjonen (slitasje).

4.10 INFORMASJON

Informasjon og veiledning er viktige og utfordrende oppgaver i forvaltningen av vernede områder. Informasjon om verneområdene har som mål å:

- Skape allmenn forståelse for betydningen av naturvern generelt og vern av store urørte områder som nasjonalparker spesielt.
- Skape forståelse lokalt for verneområdenes samfunnsmessige betydning, herunder verdi for undervisning, helse, trivsel, egen historie etc.

- Gjøre den enkeltes opplevelse rikere gjennom generell informasjon om dyreliv, planteliv, natur- og kulturhistoriske forhold m.v. og gjennom beskrivelse av hvordan naturgitte forhold, økologisk utvikling og kulturpåvirkning kan leses ut av elementene i landskapet.
- Gi veiledning om bruk slik at sårbare områder unngås og bruken ellers skjer så skånsomt som mulig.
- Orienterer om gjeldende bestemmelser i de enkelte verneområdene.

TILRÅDNING

Målgrupper for informasjonstiltak:

Målgrupper for informasjonstiltak vedrørende verneområdene i Saltfjell-Svartisenområdet er primært brukerne av fjellet, innbyggerne i de berørte kommunene samt innbyggere i en del nabokommuner, som Gildeskål, Fauske, Bodø, Sørfold og Hemnes.

Aktuelle informasjonstiltak ansees å være:

- * Informasjonstavler ved kjente innfallsporter til området, samt ved foreningshytter, reiselivsbedrifter og rasteplasser.
- * Utarbeide folder/brosjyre for massedistribusjon lokalt.
- * Foreta skilting der turstier krysser grensen for et verneområde og der turstier går fra et verneområde til et annet. Diskret skilting i enkelte stikryss.
- * Foreta regulær merking av grensebeskrivelsens grensepunkter. Grensepunkter nær alminnelig beferdede områder tas først.

Gjennomføringstakt:

Produksjon av informasjonsplakater og tretavler, samt foldere gis prioritet og bør fullføres i 1991. Skilting og grensemerking tas etter hvert sammen med annen feltaktivitet i de aktuelle områdene.

4.11 DIVERSE

4.11.1 MOTORISERT FERDSEL: FORHOLDET TIL FUNKSJONSHEMMEDE

Det er kommet ønske om at det tillates en viss motorisert ferdsel for funksjonshemmede innenfor de verna områdene. Det er her snakk om rekreasjonskjøring. I tillegg er det et ønske fra hytteeiere med funksjonshemming å få benytte snøscooter til hytta utover tidsrommet mars-april, samt utover de 4 turene som normalt kan tillates.

Vernebestemmelsene hjemler ikke transport i forbindelse med rekreasjonskjøring, og det vil være klart i strid med målet om å redusere den motoriserte ferdselen i de verna områdene til et minimum.

TILRÅDNING:

Etter punkt 4.8.1 kan en etter søknad tillate en viss motorisert aktivitet med snøscooter innenfor landskapsvernområdene dersom dette er velorganisert og i regi av en etablert institusjon.

Graddis Fjellstue har fått tillatelse til ervervsmessig transport av funksjonshemmede med snøscooter innenfor et avgrenset område av Saltfjellet landskapsvernområde. Det skal ikke tillates transport av enkeltpersoner/grupper av mennesker med rekreasjonskjøring som formål utover dette innenfor de verna områdene.

Når det gjelder funksjonshemmede og transport til egen hytte utover de fire turene som normalt kan tillates, vil forvaltningsmyndigheten vurdere en eventuell søknad ut fra en totalvurdering av transportbehovet. Det vil ikke bli gitt tillatelse til motorisert transport utover månedene mars og april, og motorisert transport under opphold på hytte vil ikke kunne tillates.

4.11.2 TRANSPORT I FORBINDELSE MED RØDE KORS` AKTIVITET

Røde Kors Hjelpekorps i Salten har en nokså omfattende motorisert aktivitet i de verna områdene fra påske og utover våren. Det utføres vakttjeneste, sikringstjeneste og øvelser. Sikringstjenesten består i å måle istykkelsen på diverse vatn, samt å ta prøver for vurdering av skredfaren i uka før påske. Dette foregår i følgende områder: Søndre- og Nordre Bjøllåvatnan, Viskisvatnan og Kjemåvatnet. Det avholdes hvert år en pressekonferanse sammen med politiet, der resultatene fra de ovenfornevnte undersøkelser offentliggjøres.

De ulike lokallag mener å ha følgende behov innenfor de verna områdene:

Bodø Røde Kors

- Sikringstjeneste, Semska-Søndre Bjøllåvatnet
- Kveldspatrulje, Namnlausdalen
- Repeater på Sørfjellet eller Semskfjell, batteriskift
- Vannhenting til stasjon på Semska
- Øvelser/kurs

Saltdal Røde Kors

- Sikringstjeneste, Lønsdal-Kjemåvatnet-Nordre Bjøllåvatnet
- Sikringstjeneste, Lønsdal-Viskisvatnan
- Repeater på Tjørnfjellet og Firkantaskogen, batteriskift
- Transport i forbindelse med isfiskekunkurransse på Kjemåvatnet

Beiarn Røde Kors

- Utplassering av campingvogn i Djupvasslia, Øvre Tollådal (kun i påska)
- Øvelser, Øvre Tollådal-Tverrådal-Nordre- og Søndre Bjøllåvatnet
- Påskepatruljer, Øvre Tollådal-Nordre Bjøllåvatnet

Ifølge vernebestemmelsene er motorisert transport i utgangspunktet forbudt. Enkelte nødvendige formål er imidlertid unntatt fra denne bestemmelsen, bl. a transport i forbindelse med sikringstjeneste. Fylkesmannen kan i enkelte andre tilfeller gjøre unntak fra det generelle motorferdselsforbudet.

TILRÅDNING:

Den aktiviteten Røde Kors Hjelpekorps har i forbindelse med undersøkelser av skredfare og istykkelse kan sies å falle innenfor bestemmelsen om sikringstjeneste. Røde Kors Hjelpekorps bør videre få en midlertidig tillatelse til å utføre de oppdragene som ansees fornuftige og nødvendige. Øvelseskjøring er imidlertid ikke tillatt i nasjonalparken.

Når det gjelder patruljekjøring, vil dette normalt ikke være nødvendig hver kveld. En tillatelse vil kun gjelde for de kveldene behovet for patrulje er til stede, det vil som regel si ved dårlige værforhold. Det tillates ikke øvelser med snøscooter innenfor de verna områdene. Snøscooter kan medbringes, men kun som sikring i tilfelle uhell under andre typer øvelser (redningsøvelser ved snøras e.l).

Det anmodes om at det til repeatere anskaffes og benyttes solcellepanel. Dette reduserer behovet for hyppig batteriskift, og reduserer dermed behovet for motorisert transport. Det vil også være sikrere, da batterier lades opp selv om det er overskyet og dårlige værforhold.

Saltdal Røde Kors bør gis anledning til transport i forbindelse med isfiskekonkurranse på Kjemåvatnet, og Bodø Røde Kors bør gis anledning til transport av vann til stasjonen på Semska.

Dispensasjoner til de ovenfornevnte formål kan gis for månedene mars og april. Det tillates ikke motorisert ferdsel i de verna områdene i mai. En dispensasjon bør bli flerårig. Det forutsettes at lokallagene etter hver endt sesong sender en skriftlig tilbakemelding/kjørebok til fylkesmannen. Dette for å få en oversikt over omfanget av der motoriserte aktiviteten i de verna områdene.

4.11.3 TRANSPORT I FORBINDELSE MED NVEs AKTIVITET

Norges vassdrags og energiverk (NVE) har flere hydrologiske målestasjoner innenfor de verna områdene i Saltfjellet, jfr. kap. 2.2.5. Det er nødvendig med papirskifte, kontroll og avlesninger av disse, og ved enkelte av stasjonene har dette blitt utført av lokale tilsynsmenn ved bruk av snøscooter.

Ifølge vernebestemmelsene kan fylkesmannen gjøre unntak fra det generelle motorferdselforbudet, bl.a ved vitenskapelige undersøkelser og arbeid, samt i spesielle tilfeller.

TILRÅDNING:

Resultatene fra målestasjonene benyttes i statistisk øyemed, og det kan etter søknad gis tillatelse til nødvendig bruk av snøscooter for drift av NVEs målestasjoner i Saltfjellet. Det samme forholdet gjelder for bruk av helikopter til avlesning av målestasjonene i Søndre Bjøllåvatnet og Bogvatnet sommerstid.

Det bør gis en flerårig tillatelse til disse formålene, og det bør knyttes vilkår til tillatelsen med hensyn til trase og forbud mot kjøring enkelte helligdager etc. Mislighold av en slik dispensasjon eller endrede forutsetninger vil kunne medføre inndraging av dispensasjonen og eventuelt andre reaksjoner.

Det skal årlig leveres skriftlig tilbakemelding/kjørebok for utførte aktiviteter til forvaltningsmyndigheten etter endt sesong.

4.11.4 NATURINNGREP I SALTFJELLET LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Veg og jernbane

I forbindelse med E6 og jernbanen som går gjennom Saltfjellet landskapsvernopråde har en allerede i dag diverse naturinngrep i området. Naturinngrep har en også i forbindelse med det nye Polarsirkelsenteret. Det foreligger egne reguleringsplaner og egne reguleringsbestemmelser etter plan-og bygningsloven for både E6 og for Polarsirkelsenteret, og de regulerte områdene inngår ikke formelt i verneområdene.

Vernebestemmelsene tillater vanlig trafikk og anleggstrafikk med jernbane og på E6. Nødvendig vedlikehold av veger, jernbane, telefonlinje og kraftlinje er tillatt. I tillegg kan fylkesmannen gi tillatelse til nødvendige tiltak og naturinngrep i tilknytning til jernbane og E6 (snøoverbygg, snøskjermer etc.).

TILRÅDNING:

Ved eventuelle søknader om inngrep må behovet vurderes i forhold til omfanget av det aktuelle naturinngrepet. Det må settes vilkår til omfang, tid og sted. Det må videre stilles krav om opprydding etter at inngrep er foretatt.

Etterbruk av gammel E6

Når den nye E6 over Saltfjellet står ferdig, vil den gamle veien bli stengt for vanlig trafikk. Den har imidlertid et potensiale for annen type bruk, som f.eks sykkelvei. Den gamle veien antas imidlertid å bli ødelagt av flomvann i løpet av få år, da stikkrenner og drenering ikke vil bli vedlikeholdt.

TILRÅDNING

Det vil kreve adskillige ressurser for å holde veien ved like. Forvaltningsmyndigheten for de verna områdene ser det ikke som sin oppgave å gjøre noe med veien. Dersom det foreligger andre planer for etterbruk av veien, må disse vurderes i forhold til vernebestemmelsene for Saltfjellet landskapsvernopråde.

Gruvedrift

Ranamineral A/S har søkt om etablering av bergverksdrift i Svanjgavari i Saltfjellet landskapsvernopråde. Vernebestemmelsene setter forbud mot bl.a bergverksdrift. Bergverksdrift medfører betydelige naturinngrep, og det er ikke ønskelig med denne typen aktivitet innenfor et verna område. Fylkesmannen i Nordland avslo søknaden om bergverksdrift, og denne ble av Ranamineral anket. Direktoratet for naturforvaltning har senere stadfestet fylkesmannens avslag.

Den gamle kiosken/kafeen ved polarsirkelen

Etter omleggingen av E6, står den gamle polarsirkelkiosken/kafeen stengt. Huset er privateid, og eieren har festekontrakt med Statens skoger som snart utløper.

TILRÅDNING

Kontrakten bør ikke fornyes, og huset bør forlanges fjernet og området ryddet i henhold til bestemmelsene i festekontrakten.

Brøytestasjon i Randalen

Statens vegvesen har en brøytestasjon (brakke 8) i Randalen 2-3 km nord for Stokkalia. I forbindelse med omleggingen av E6 er denne nå nedlagt og solgt til en av reindriftsutøverne for riving. Ifølge salgsvilkårene skal brakka rives og tomte planeres innen oppsigelsestiden som er utgangen av 1992.

TILRÅDNING

Grunneiere bør påse at avtalen overholdes og at bygningen blir revet og området planert i løpet av 1992.

5. FORVALTNING

5.1 DE ULIKE FORVALTNINGSORGANER OG FJELLTJENESTEN

5.1.1 DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Direktoratet for naturforvaltning er et administrativt og utøvende faglig organ underlagt Miljøverndepartementet. Direktoratet er klageinstans for vedtak som lavere forvaltningsorgan har fattet. For de verna områdene i Saltfjellet gjelder dette vedtak som er fattet av fylkesmannen eller den fylkesmannen bestemmer. Direktoratet for naturforvaltning skal også bistå med veiledning og informasjon angående forvaltning av verneområder.

5.1.2 FYLKESMANNEN I NORDLAND

Fylkesmannen i Nordland er tillagt forvaltningsansvaret for de verna områdene i Saltfjellet. Fylkesmannen har også ansvaret for at formålet med vernet ivaretas, og for en eventuell rullering av forvaltningsplanen. Fylkesmannen kan delegere oppgaver i forbindelse med forvaltningen av de verna områdene til et annet organ (aktuell i denne sammenheng er Statens skoger).

5.1.3 STATENS SKOGER

Statens skoger er den største grunneieren innen de verna områdene i Saltfjellet. Statseiendommene i Beiarn, Meløy, Saltdal og Skjerstad kommuner forvaltes av Statens skoger, Salten forvaltning, og eiendommene i Rana og Rødøy forvaltes av Statens skoger, Helgeland forvaltning. Foruten forvaltning av skoger har forvaltningene fra før en betydelig utmarksforvaltning som bl.a steller med bortfeste av tomtegrunn, utleie av fallrettigheter, forvaltning av fisk/fiske og vilt/jakt, tilrettelegging for friluftslivet m.m.

5.1.4 FJELLTJENESTEN

Fjelltjenesten er etablert som en samarbeidsordning mellom Statens skoger og fylkesmannen. Den tar seg av praktiske oppsyns- og forvaltningsoppgaver og har en veiledningsfunksjon ute i felten. Mange av de praktiske oppsyns- og forvaltningsoppgavene i de verna områdene i Saltfjellet vil bli utført av fjelltjenesten.

Fjelltjenesten i dette området har kontor ved Statens skoger, Salten forvaltning på Fauske og Statens skoger, Helgeland forvaltning på Mo.

5.2 AKTUELLE ARBEIDSOPPGAVER OG FORVALTNINGSFUNKSJONER

Gjennom arbeidet med forvaltningsplanen har en konkludert med at følgende arbeidsoppgaver vil bli aktuelle i forbindelse med forvaltningen av de verna områdene i Saltfjell-Svartisenområdet:

- 1) Oppsyn og kontroll i forhold til vernebestemmelsene.
- 2) Jakt- og fiskeoppsyn i de områder hvor staten er grunneier. Jakt- og fiskeoppsyn på privat grunn må skje etter avtale med grunneier.
- 3) Informasjon og veiledning i felt.
- 4) Oppsetting og vedlikehold av informasjonstavler.
- 5) Registrere slitasjeskader etter menneskelig og motorisert ferdsel samt ferdsel med hest.
- 6) Registrere og overvåke sårbare hekke-/ynglelokaliteter.
- 7) Overvåke sårbare og truede artsgrupper.
- 8) Transport av ved og utstyr til turistforeningenes hytter.
- 9) Skjøtsel av kulturlandskapet rundt Bredek og Granneset.
- 10) Være ansvarlig ved gjennomføringen av eventuelle fiskekultiveringstiltak på statsgrunn. Berører tiltakene private eiendommer må tiltaket skje etter avtale med grunneiere.
- 11) Behandle søknader om dispensasjon for uttak og nødvendig transport av ved til hytter i de verna områdene.
- 12) Behandle søknader om dispensasjon i forbindelse med nødvendig transport til hytter i de verna områdene.
- 13) Behandle søknader om dispensasjon til nødvendig transport i forbindelse med næringsutøvelse.
- 14) Behandle søknader om dispensasjon i forbindelse med nødvendig transport for skoler og institusjoner.
- 15) Behandle søknader om dispensasjon i forbindelse med Røde Kors` aktivitet.
- 16) Behandle søknader om dispensasjon i forbindelse med NVEs aktivitet.

- 17) Være kontaktorgan i forbindelse med avvirking av granplantefelt i Storlia naturreservat, og avvirking av granplantefelt i nasjonalparken. Gi nærmere retningslinjer for hogsten og for andre inngrep i forbindelse med avvirkinga.
- 18) Behandle søknader om dispensasjon til nødvendig transport i reindriftsnæringen utover det som er direkte hjemlet i vernebestemmelsene.
- 19) Behandle søknader om dispensasjon til eventuelle inngrep og aktivitet i forbindelse med landbruksnæring (oppsetting av gjerder, gjeterhytter).
- 20) Legge restriksjoner på ferdselen dersom det blir nødvendig ut fra hensynet til verneformålene.
- 21) Behandle søknader om dispensasjon til oppsetting av eventuelle nye bygninger og etablering av nye tur-ruter.
- 22) Behandle søknader om dispensasjon i forbindelse med bygging av bruer, klopplegging etc.
- 23) Formelt legge ut- og godkjenne eventuelle nye traseer til bruk for hest.
- 24) Legge restriksjoner på ferdsel i grottene dersom det blir nødvendig ut fra hensynet til verneformålene.
- 25) Behandle søknader om dispensasjon til eventuelle fiskekultiveringstiltak på statsgrunn.
- 26) Behandle søknader om dispensasjon til restaurering av kulturminner.
- 27) Behandle søknader om dispensasjon i forbindelse med forswarets aktivitet.
- 28) Ta initiativ for igangsetting av forskning og miljøovervåking.
- 29) Forestå en eventuell rullering av forvaltningsplanen.

Opplistingen antas å omfatte de fleste forventede forvaltningsoppgaver, men andre uforutsette saker kan komme til.

* * *

Hensikten med denne gjennomgangen er å forberede en delegasjon av myndighet til å behandle visse typer forvaltningssaker til Statens skoger.

Fylkesmannen er i verneforskriften oppnevnt som forvaltningsmyndighet og vil for fremtiden behandle forvaltningssaker av prinsipiell og spesiell karakter i Saltfjell-Svartisenområdet.

Når det gjelder forvaltningssaker av mer kurant karakter, vil myndighet for behandling av disse bli delegert til Statens skoger. Det gjelder primært saker hvor denne planens kap. 4 gir retningslinjer/tilrådninger om fortolkning og praktisering av verneforskriftene.

De praktiske arbeidsoppgavene ute i felten vil bli utført av Fjelltjenesten.

Litteraturhenvisninger

- (1) Blom, R., Karlsen, S. og Aandahl, A. 1981. Saltfjellet-Svartisen. Dokumenterte naturverdier, kulturhistoriske verdier og interesser knyttet til friluftsliv og reindrift. Fylkesmannen i Nordland og Nordland Fylkeskommune.
- (2) Blom, R. Midthun, N. Moen, N.A. m.fl. 1989. Saltfjellkartet.
- (3) Moksnes, A. og Vie, G.E. 1977. Ornitologiske undersøkelser i deler av Saltfjell-/Svartisenområdet som blir berørt av kraftutbygging. Rapport: Zoologisk serie 1977-14.
- (4) Gravem, A. Pedersen, P.H. og Overrein, Ø. 1976. Rapport: Viltbiologiske undersøkelser i Saltfjellet-Svartisenområdet 1975 og 1976. Småvilt-Rovvilt.
- (5) Overrein, Ø. og Pedersen, P.H. 1976. Rapport: Viltbiologiske undersøkelser i Saltfjellet-Svartisenområdet med tilgrensende områder i 1976. Hjortevilt.
- (6) Meyer, K.A. Dahl, E. og Straumfors, P. 1989. Fjellreven i Rana. Rana museum, Naturhistorisk avdeling.
- (7) St.meld. nr. 12, 1986-87. Vern i Saltfjellet-Svartisen.

TILLEGGSKART SOM VISER SONEINNDELING I SØRLIG DEL AV NASJONALPARKEN (BRUNDALEN)

